

***Додаткові методи
обстеження серцево-
судинної системи.***

2016 р

МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Лабораторні

- Ліпідограма
- ЗАК
- Глюкоза крові
- Креатинін, ШКФ
- Мікроальбумінурія
- Діагностика некрозу міокарда (Тропонін-І, КФК-МВ)

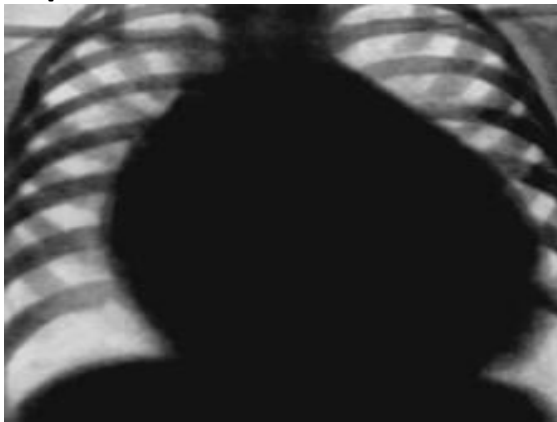
Інструментальні

- ЕКГ
- Рентгенографія ОГК
- ЕхоКГ
- Проби з дозованим фізичним навантаженням
- Добове моніторування ЕКГ та АТ
- Коронаровентрикулографія
- Інші.

Рентгенографія ОГК: кардіомегалія, перикардит, талія серця, зміни легеневого малюнка

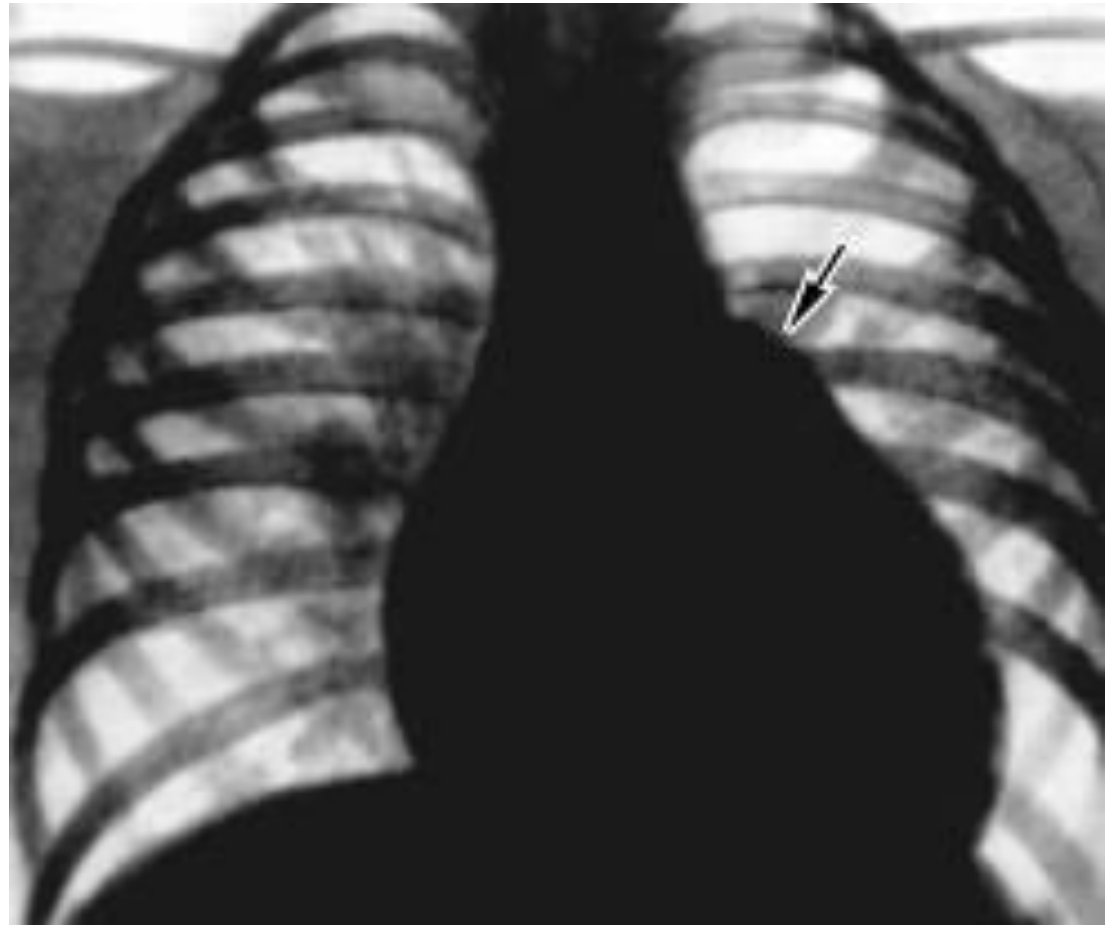

Горизонтальный уровень жидкости
справа

дце

желедочка и предсердия

Увеличенный размер сердца за счет левых
желудочка и предсердия

Рентгенографія ОГК: оцінка розмерів та конфігурації серця

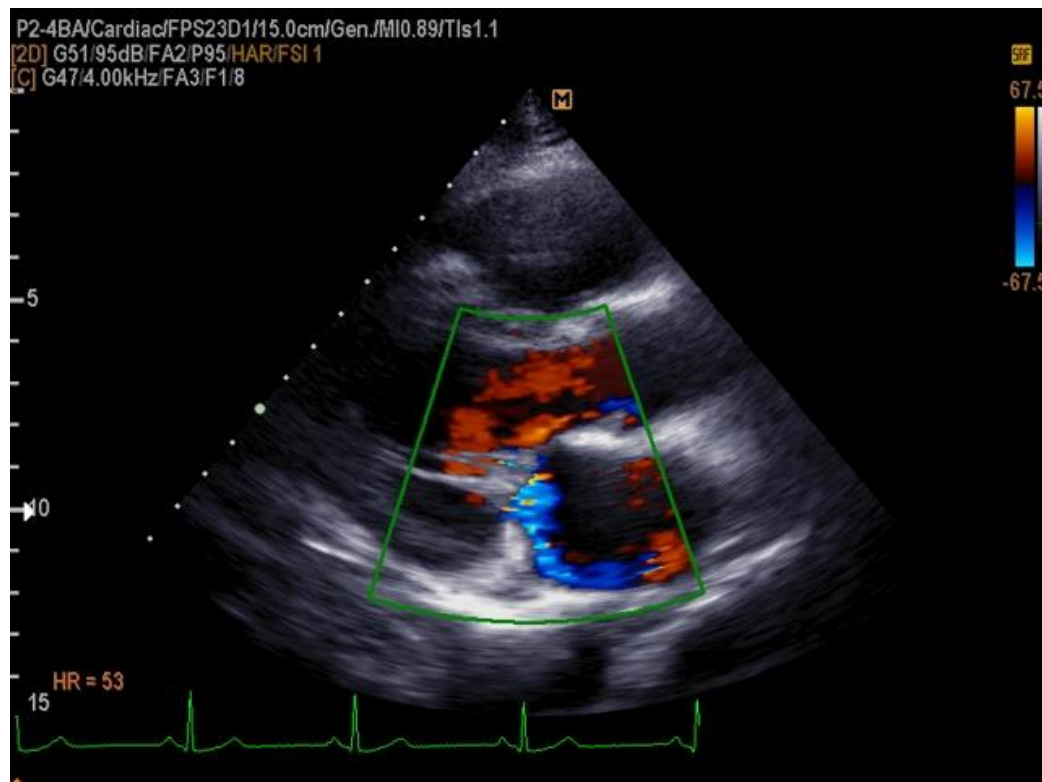
Недостаточність митрального
клапана

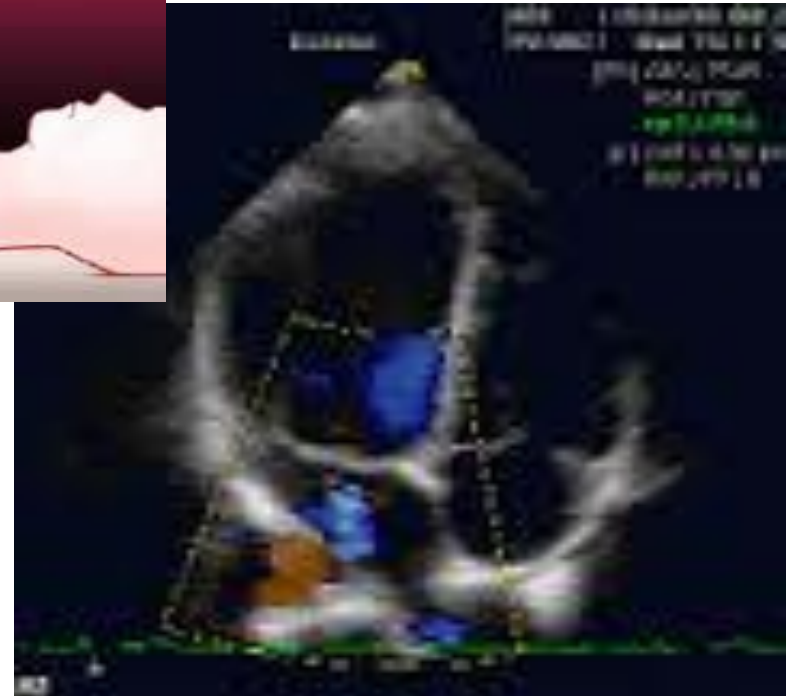
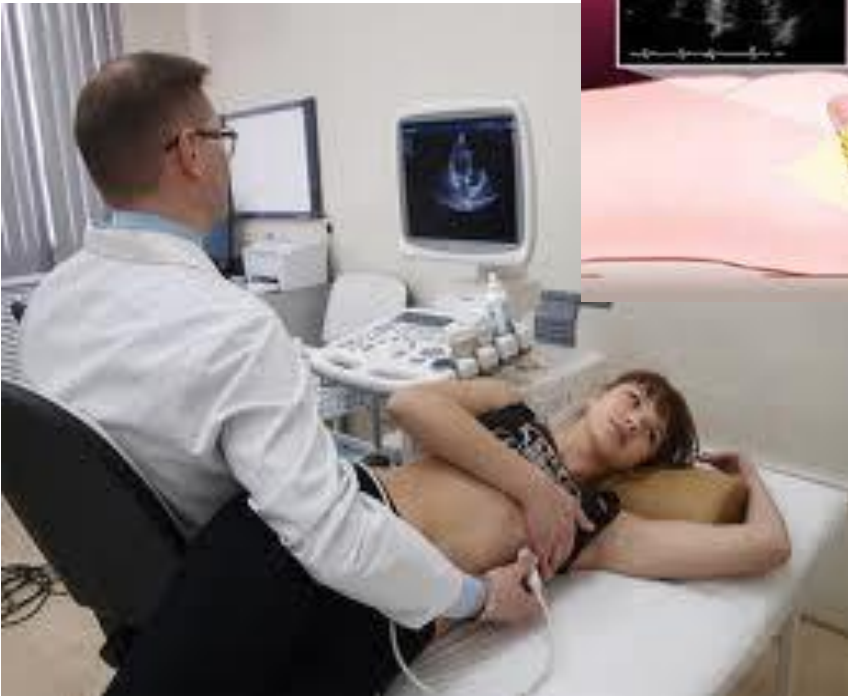
Стеноз устя аорты

ЕХОКАРДІОГРАФІЯ

Ехокардіографія – це метод дослідження морфологічних та функціональних змін серця, клапанів та судин за допомогою ультразвукових коливань.

Діагностичні можливості

*Клапаний апарат,
структурно-анатомічний
стан серця:*

- розміри та геометрія камер серця,
- маса міокарда,
- внутрішньосерцеві шунти,
- аневризми,
- тромби, пухлини
- стан перикарда.

*Функціональні
характеристики*

- систолічна функція шлуночків;
- діастолічна функція шлуночків,
- регіонарна скоротливість ЛШ,
- функція клапанів, тиск у легеневій артерії.

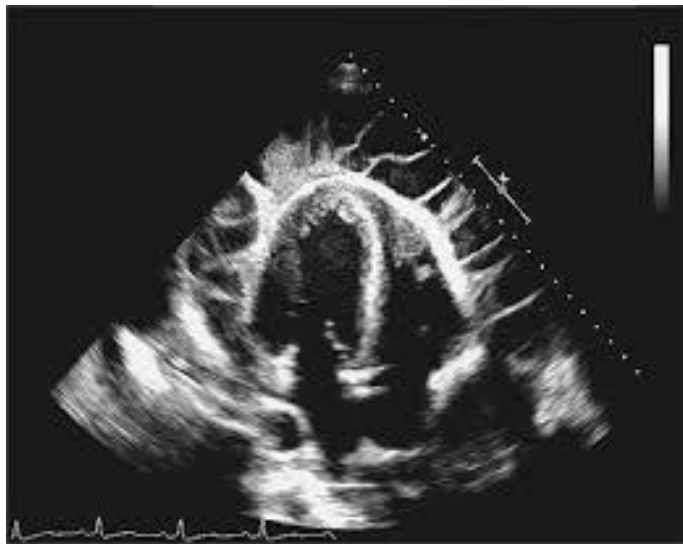
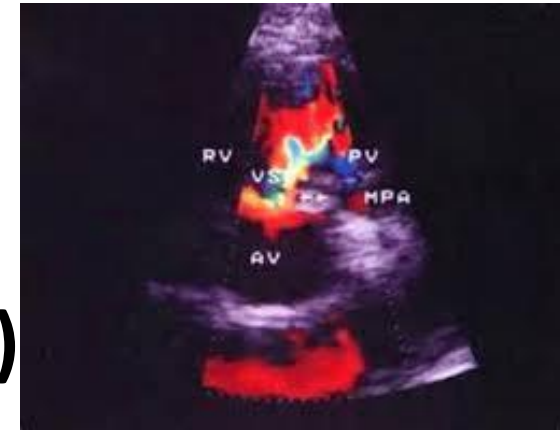
Покази до ехокардіографії

- Наявність при аускультатції серця шумів
- Підозра на набуті чи вроджені вади серця
- Наявність змін на ЕКГ
- Перенесений інфаркт міокарда
- Артеріальна гіпертензія.
- Регулярні спортивні тренування.
- Підозра на наявність пухлин серця.
- Підозра на розширення (аневризму) грудного відділу аорти.
- Підозра на кардіомегалію
- Підозра на перикардит
- Лихоманка не з'ясованого генеза

Види ехокардіографії

- Трансторакальна
- Чрезстравохідна
- Епікардіальна (інтраопераційна)
- Внутрішньосудинна

М режим (movement – рух, одномірна ЕхоКГ)

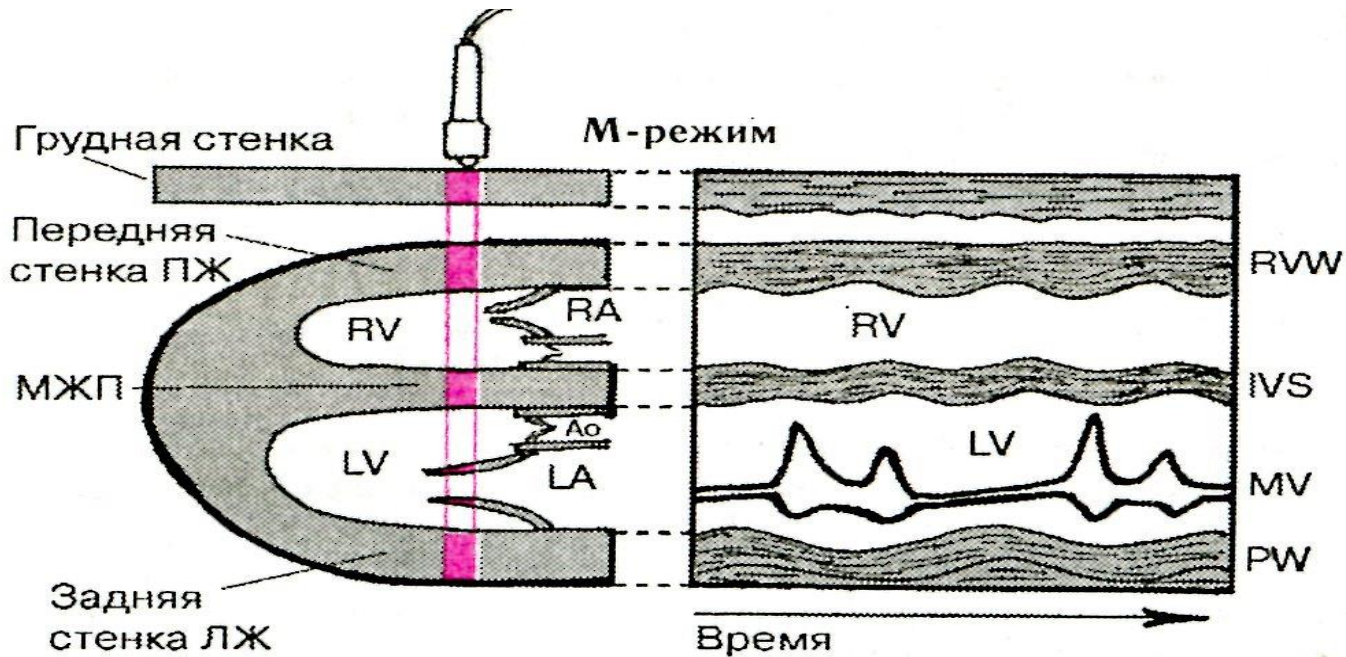
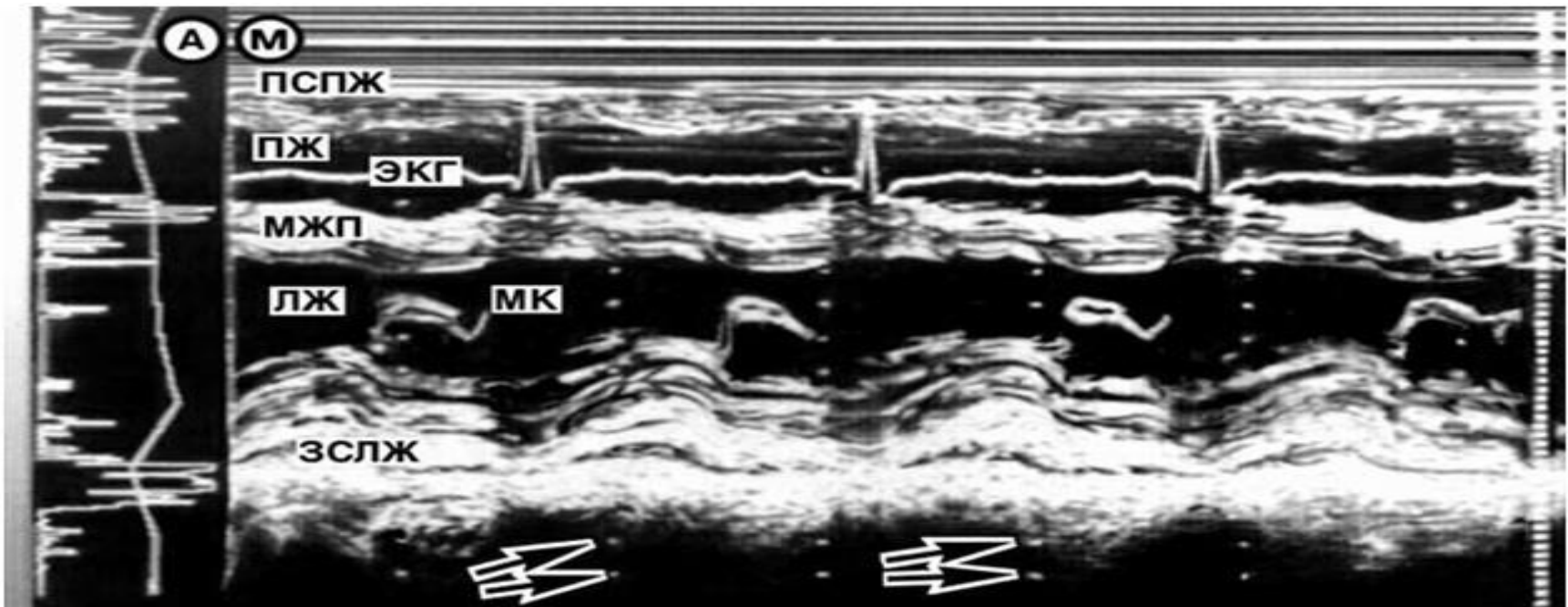

Рис. 1.2. Принцип получения ультразвукового изображения в М-модальном режиме исследования (схема). LV и RV – левый и правый желудочки, LA и RA – левое и правое предсердия, IVS – межжелудочковая перегородка, MV – митральный клапан, PW – задняя стенка ЛЖ, Ao – аорта, RVW – передняя стенка ПЖ.

- М-режим обеспечивает наблюдение за структурами по ходу луча. Изображение формируется с разворотом во времени и одновременным разворотом по глубине.

Діагностичні можливості

- Розміри порожнин
- Товщина стінок шлуночків
- Клапанний апарат серця
- Скоротливість міокарда

В-режим – это получение 2-мерной кардиографии.

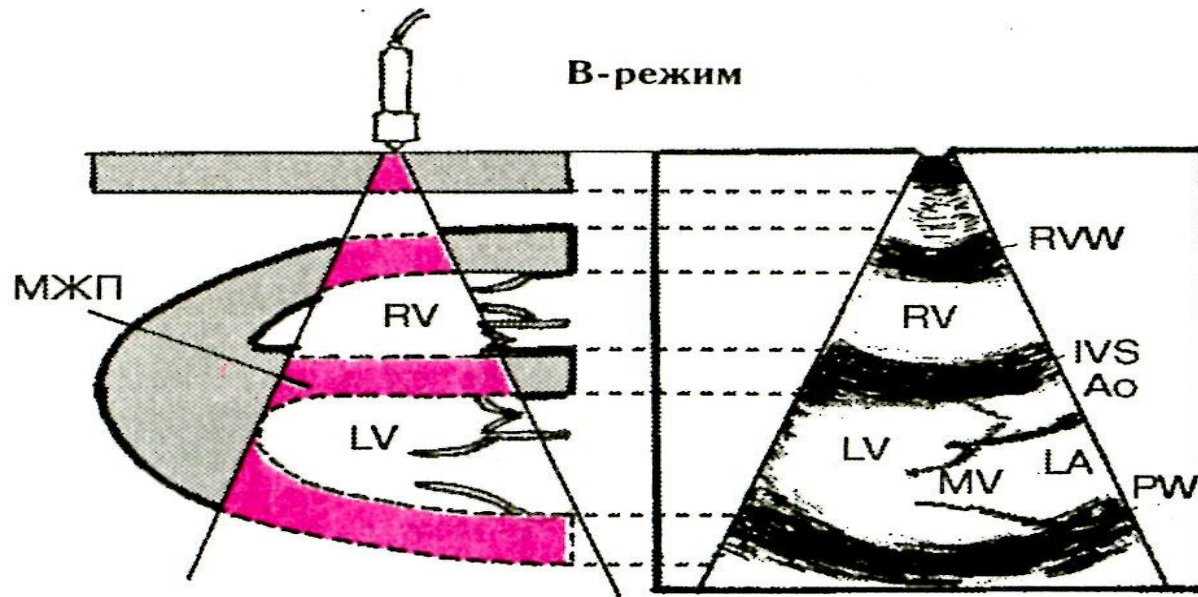

Рис. 1.3. Принцип получения ультразвукового изображения в В-режиме исследования (двухмерная ЭхоКГ). Обозначения те же.

Датчик на 2-а пьезокристалла, один из которых генерирует ультразвуковые колебания, другой воспринимает отраженные колебания.

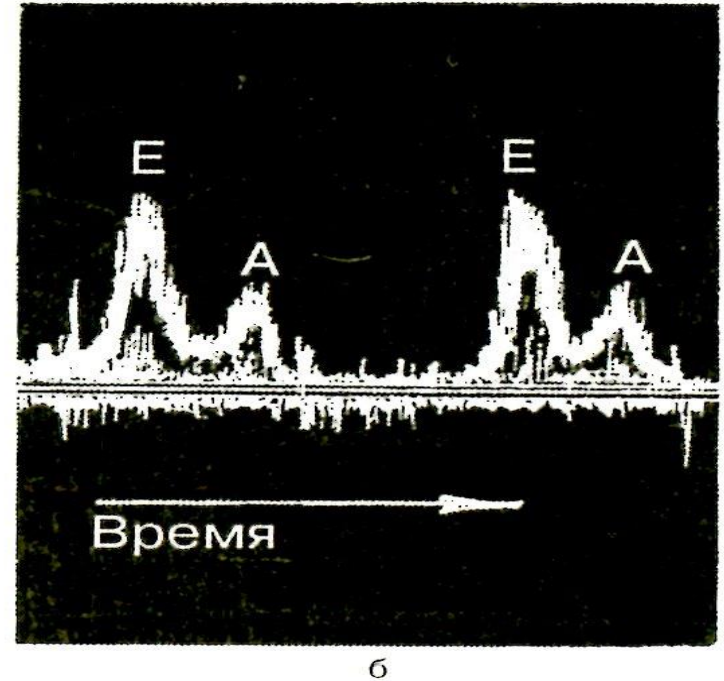
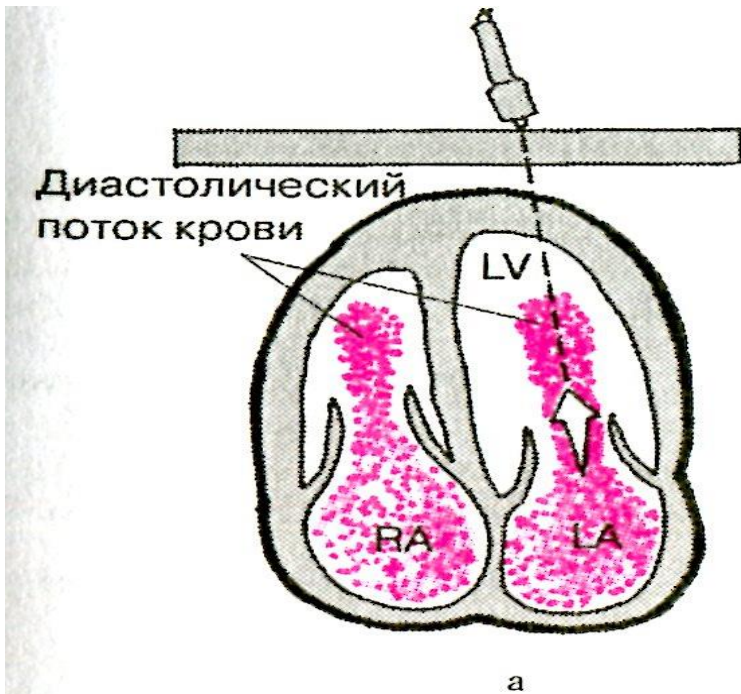

Діагностичні можливості

- Об'ємне зображення структур серця

Доплеровский режим (доплер-эхокардиография)

Рис. 1.5. Принцип получения доплер-ЭхоКГ. Исследование трансмитрального диастолического потока крови из верхушечного доступа (а) и доплер-ЭхоКГ раннего (пик Е) и позднего (пик А) диастолического наполнения ЛЖ (б).

Доплеровский режим (доплер-эхокардиография) позволяет по величине так называемого доплеровского сдвига частот зарегистрировать изменение во времени скорости движения исследуемого объекта.

Діагностичні можливості

Трансмітральний потік на мітральному, трикуспідальному, аортальному клапанах та клапані легеневої артерії

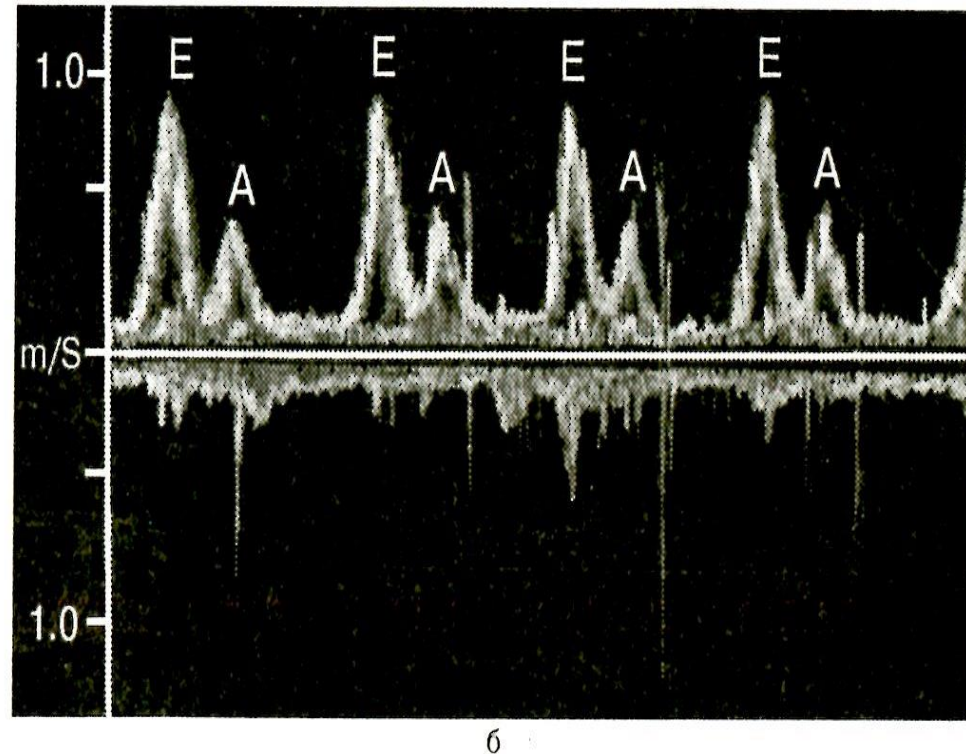
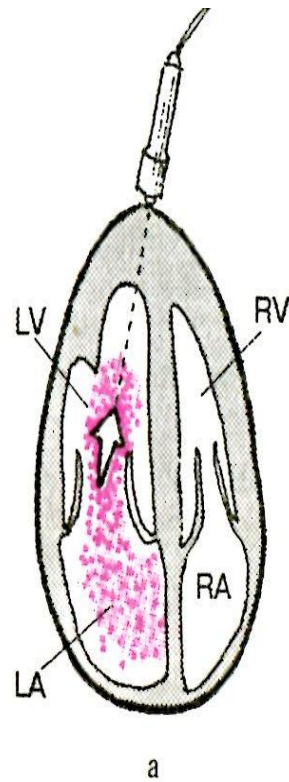

Рис. 1.28. Допплер-ЕхоКГ трансмітрального потоку крові, зареєстрована з апікального доступу у здорового чоловіка.

а – схема розташування УЗ-датчика і напрямку сканування;

б – доплерограма трансмітрального потоку крові. В час діастолі визначається 2 піки швидкості діастолічного наповнення: пік Е (швидке наповнення ЛЖ) і пік А (систола ЛП).

Параметри нормальної ЕХОКГ

Параметр	Норма	Значення
КСР	2,3-3,8 см	Збільшення – систолічна дисфункція ЛШ
КДР	3,5-5,7 см	Стан наповнення ЛШ в діастолу, збільшення – зниження скоротливості ЛШ
ТМЖП (д)	0,6-1,1 см	Гіпертрофія міжшлуночкової перетинки
ТЗС(д)	0,6-1,0 см	Гіпертрофія задньої стінки лівого шлуночка
ЛП	1,9-3,3 см	Збільшення більше 4 см - дилатація

Розрахункові показники функціонального стану міокарда

Параметр	Норма	Значення
КСО	20-62 мл	Перевантаження лівого шлуночка
КДО	52-160 мл	Перевантаження лівого шлуночка
УО	60-80 мл	Зниження – погіршення насосної функції ЛШ, збільшення - спортсмени, гіперволемія, об'ємне перевантаження ЛШ
ФВ (УО/КДО)*100%	55-70%	Характеризує сегментарну скоротливість ЛШ
ХОК=УО*ЧСС (мл/мин)	4-6 л/мин	Збільшення – гіперкінетичний тип кровообігу, зниження – гіпокінетичний тип гемоциркуляції.
СІ = МОК/С	3,2±0,3 л/(минм ²)	Серцевий індекс – характеризує стан центральної внутрішньосерцевої гемодинаміки
Індекс маси міокарда	Мужчини до 125 г/м ² Женщини 110 г/м ²	Гіпертрофія міокарда
Систоличний тиск в легеневій артерії	До 30 мм рт.ст	Легенева гіпертензія

Скоротливість міокарда: норма – систолічне потовщення міокарда на 25%, гіпокінез – систолічне потовщення міокарда менше 25%, акінез – відсутність систолічного потовщення, дискінезія – парадоксальний рух в систолу

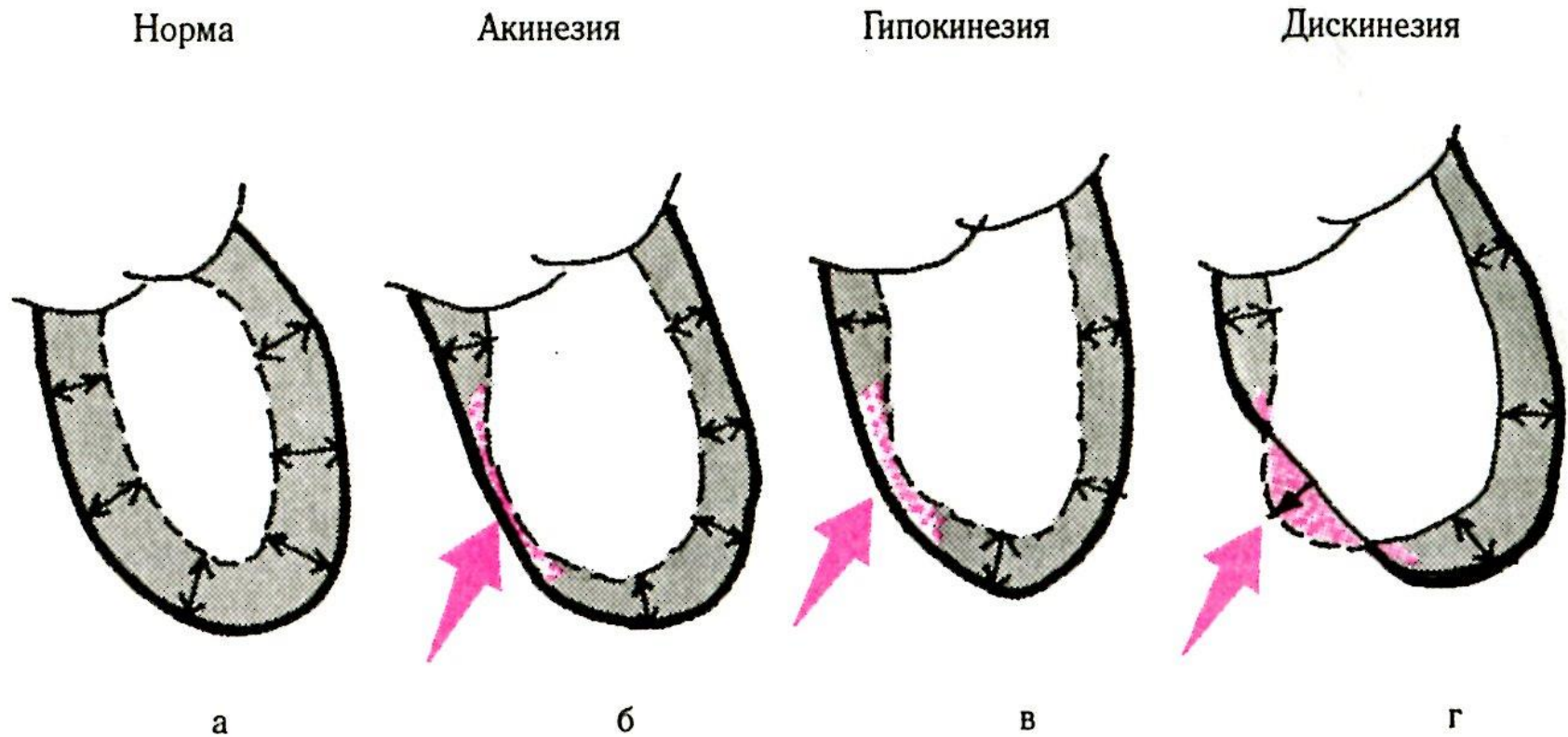
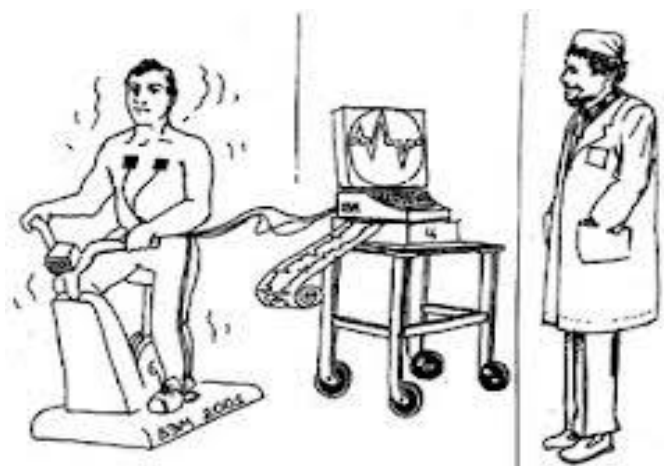

Рис. 2.7. Различные виды локальной асинергии миокарда левого желудочка (схема): а – асинергия отсутствует, б – акинезия, в – гипокинезия, г – дискинезия. Пунктиром обозначен контур желудочка в систолу, сплошной линией – в диастолу.

ПРОБИ З ДОЗОВАНИМ ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ:

ВЕЛОЕРГОМЕТР, ТРЕДМІЛ-ТЕСТ

Велоергометр – стаціонарний велосипед, який має пристосування (механічне або електричне) для визначення навантаження в одиницях потужності (в ватах, кілометрах/мин)

Тредмил – дорожка, яка приводиться у рух електричним мотором з різною швидкістю, що дозволяє дозувати навантаження шляхом змін швидкості руху та кута нахилу полотна

Покази до проведення проби з дозованим фізичним навантаженням

- **Диференційна діагностика ІХС.**
- **Оцінка функціонального стану у хворих на ІХС, та у здорових осіб, в т.ч. спортсменів.**
- **Оцінка ефективності антиішемічної терапії та реваскуляризаційних втручань у пацієнтів на ІХС.**
- **Стратифікація ризику у пацієнтів з різними формами ІХС.**
- **Професійний відбір.**
- **Визначення толерантності до фізичного навантаження у пацієнтів на ІХС.**

Протипокази. Абсолютні

- ХСН, декомпенсована
- ІМ протягом 1 місяця
- Нестабільна стенокардія
- Розшаровуюча аневризма аорти
- Політопна екстрасистолія
- Аортальний стеноз
- ТЕЛА
- Тромбофлебит
- ГРВІ, пневмонія
- Гострий міокардит або перикардит

Протипокази. Відносні

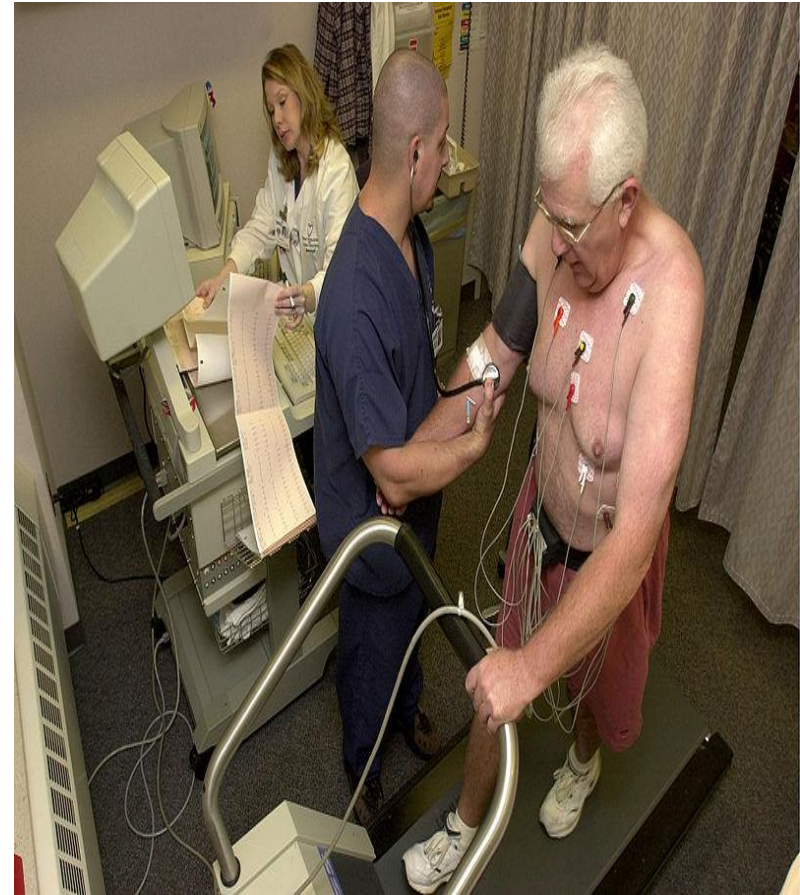
- Тахіаритмії, брадикардія;
- Неконтрольована артеріальна гіпертензія
- Аневризма серця
- Стеноз стовбура ЛКА;
- Електролітні порушення
- Гіпертрофічна кардіоміопатія;
- Психічні або фізичні розлади;
- Атріовентрикулярні блокади високих ступенів

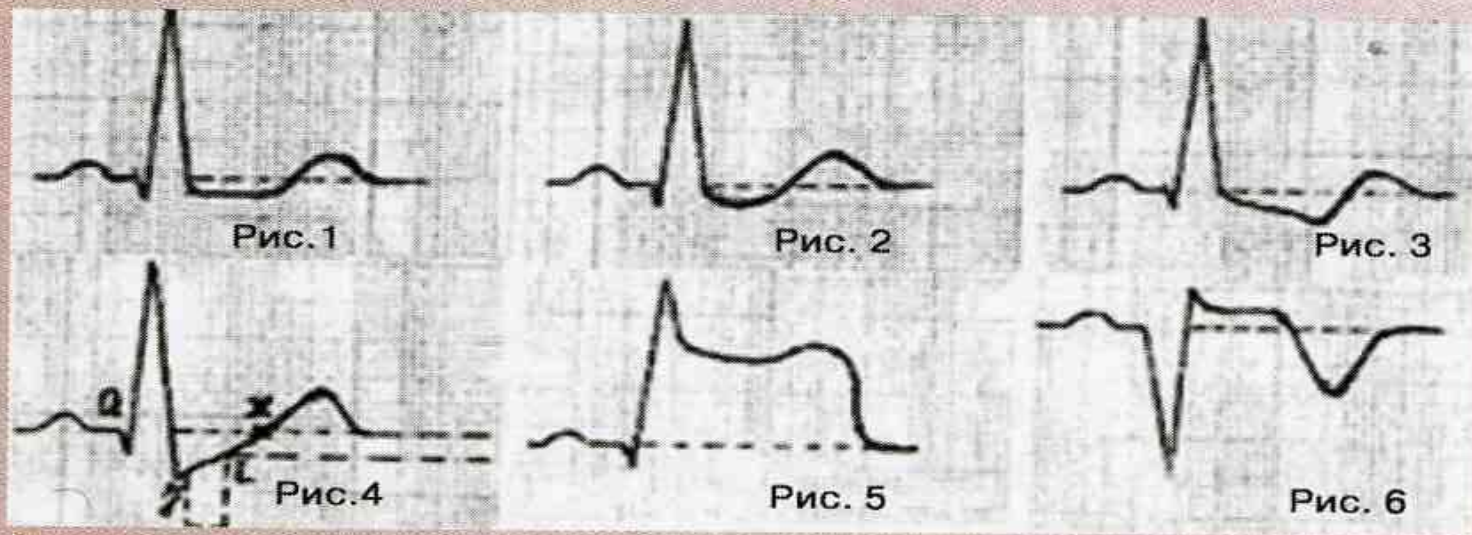
Проби з дозованим фізичним навантаженням

Критерії характерні для ІХС:

1. Типовий біль під час навантаження;
2. Горизонтальна, низхідна депресія сегмента ST на 1 мм та більше;
3. Підйом (елевація) сегмента ST над ізолінією більше 1 мм.
4. Поява шлуночкових аритмій.
5. Напад ядухи.
6. Зниження АТ на 25-30% від початкового

Варіанти змін сегмента ST при навантажувальних пробах

Варіанти змін сегмента ST при навантажувальних пробах.
1 – горизонтальна депресія, 2 – „коритоподібна” депресія,
3 – косонизхідна депресія, 4 – косовисхідна депресія,
5 – елевація сегмента ST при незміненому комплексі QRS,
6 – елевація сегмента ST на фоні патологічного комплексу QRS.

Можливі ускладнення

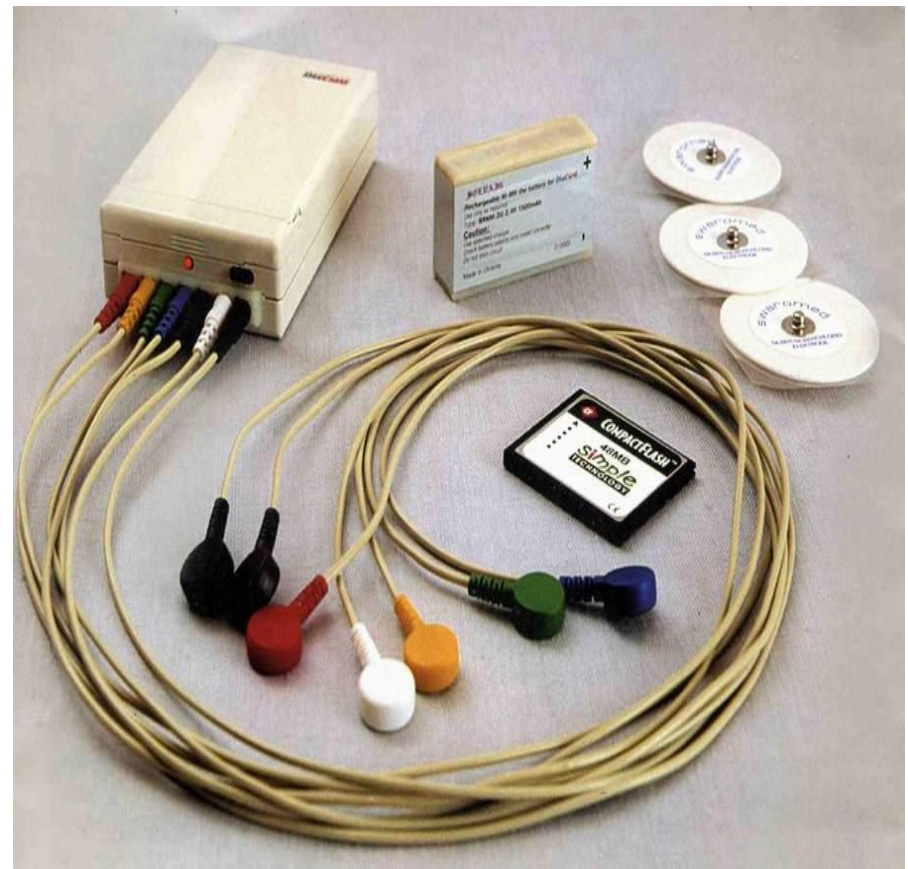
Зі сторони серцево-судинної системи

- Брадиаритмії;
- Тахіаритмії;
- ГКС;
- СН;
- Гіпотензія;
- Синкопе;
- Шок;
- Смерть.

Позасерцеві

- Стомлюваність;
- Травми м'язево-скелетної системи;
- Запаморочення
- Втрата свідомості

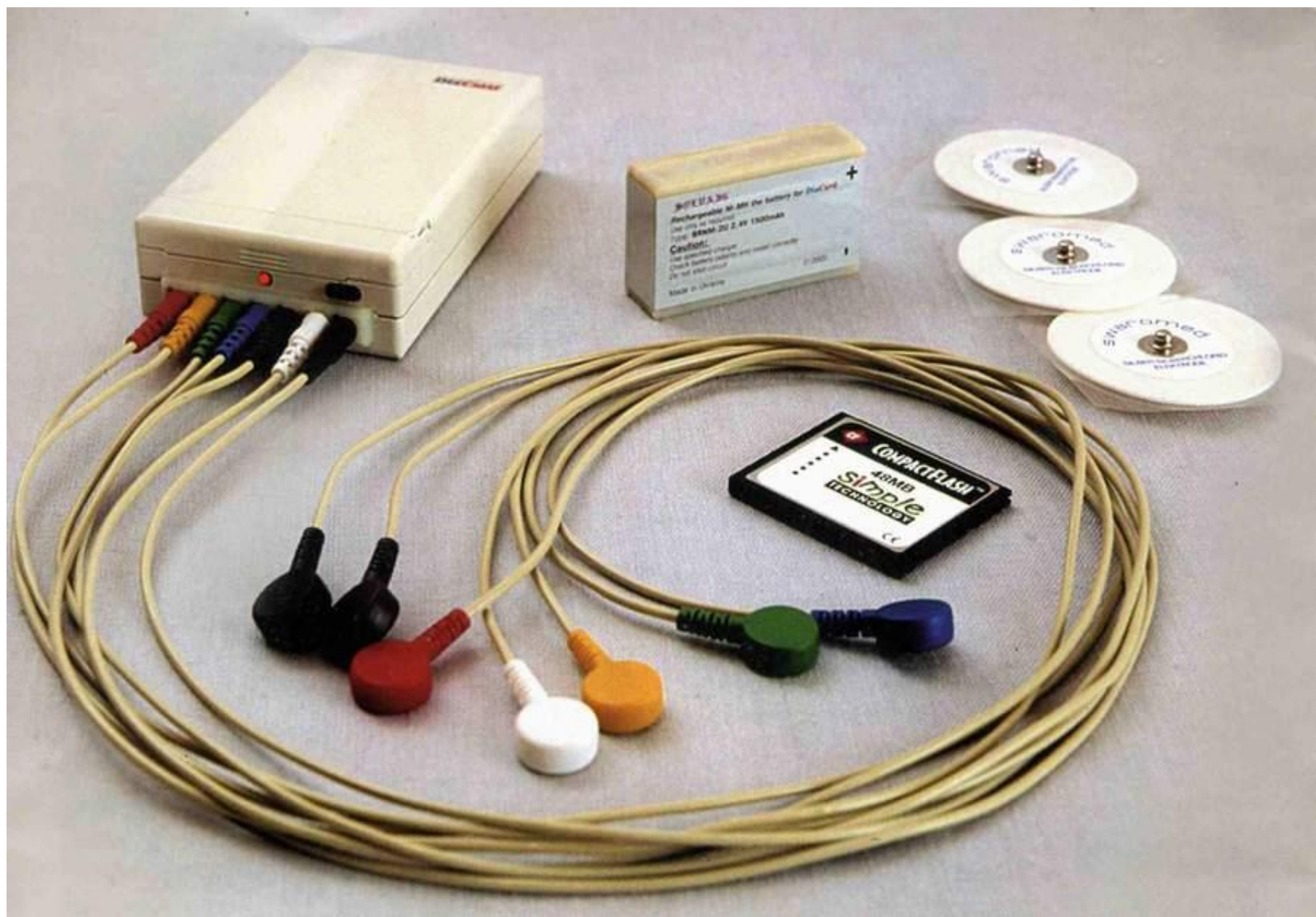
ДОБОВЕ МОНІТОРУВАННЯ ЕКГ

ХОЛТЕРІВСЬКЕ МОНІТОРУВАННЯ – тривала реєстрація ЕКГ в умовах повсякденної діяльності пацієнта з подальшим аналізом отриманих даних ЕКГ для оцінки порушень ритму, провідності, стану коронарного кровообігу, варіабельності ритму серця, оцінки ефективності лікування.

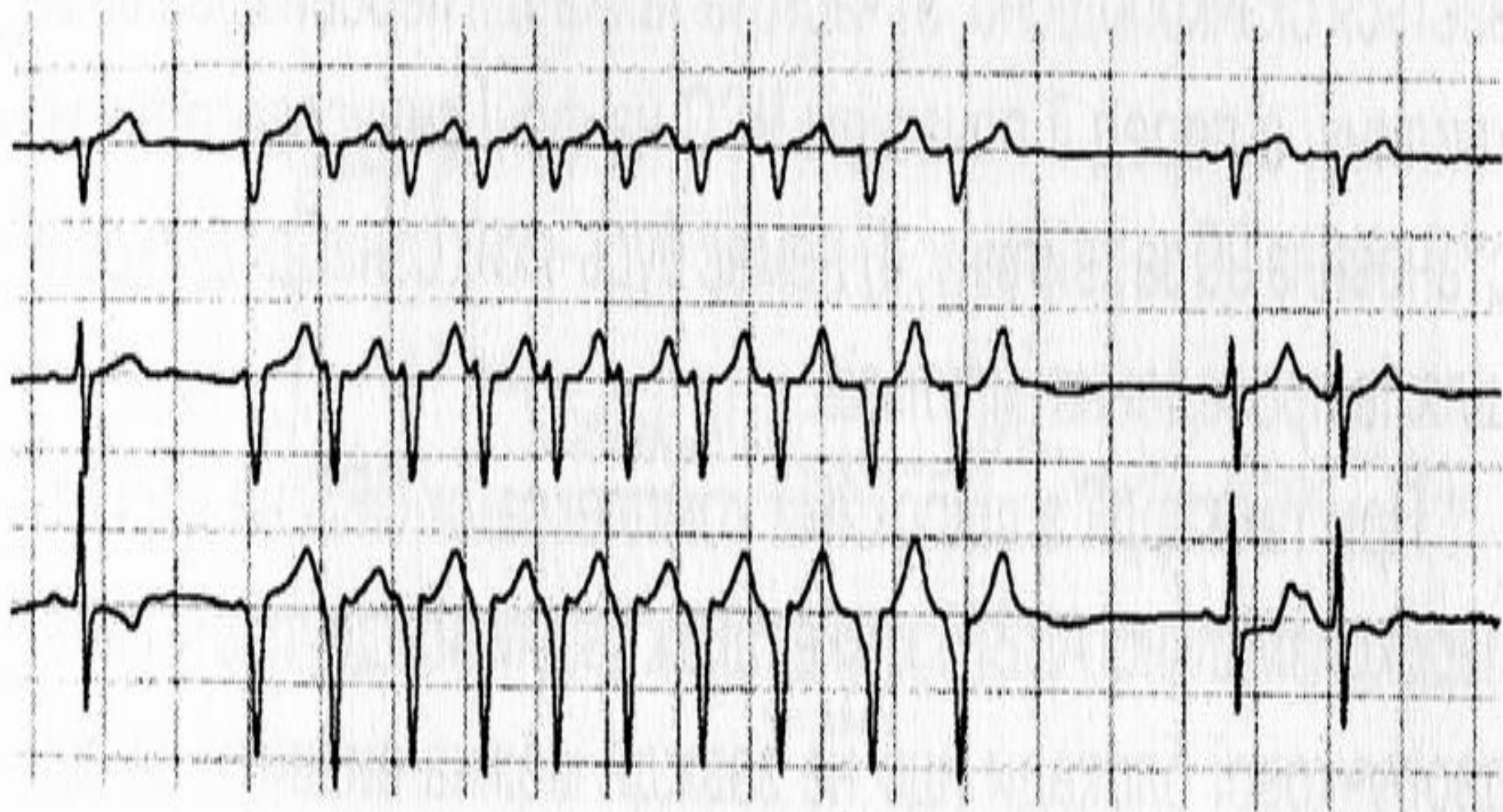

Покази до проведення ДМ ЕКГ

- Скарги, що свідчать про порушення ритму або провідності: серцебиття, перебої в роботі серця, головокружіння, синкопе;
- Захворювання з високим ризиком розвитку раптової серцевої смерті: синдром подовження інтервала QT, дилатаційна та гіпертрофічна кардіоміопатія, ідіопатична шлуночкова тахікардія, синдром слабкості синусового вузла та первинна легенева гіпертензія, нещодавно перенесений інфаркт міокарда.
- Оцінка ефективності антиаритмічного лікування.
- Оцінка коронарної недостатності.
- Оцінка варіабельності серцевого ритма
- Оцінка роботи електрокардіостимулятора.

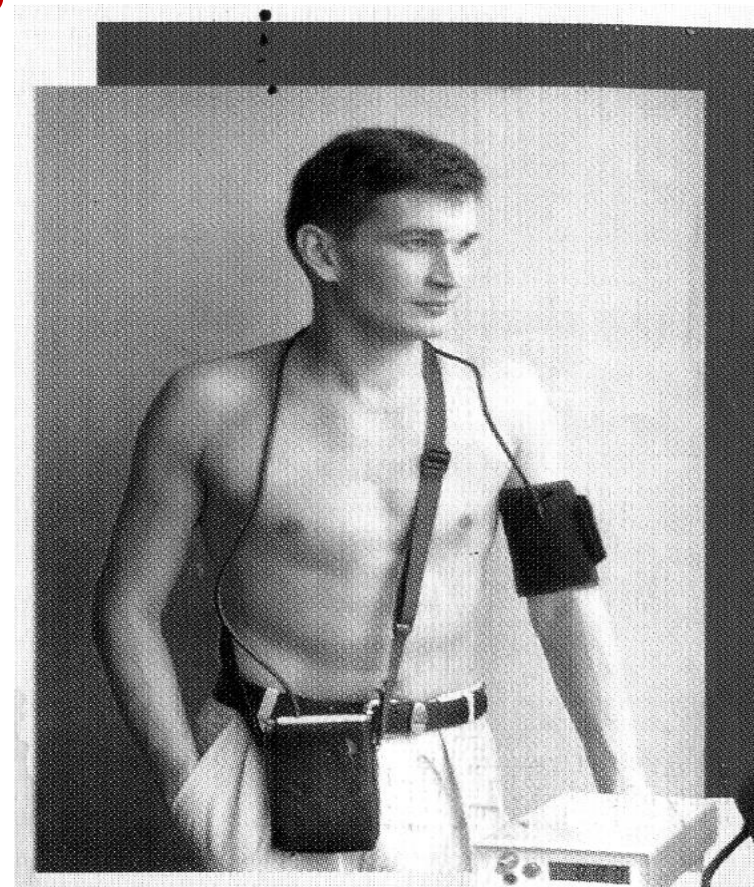
Пулс: 119 уд/мин

80 151 152 152 151 68 173 134 149 175 146

ДОБОВЕ МОНІТОРУВАННЯ АРТЕРІАЛЬНОГО ТИСКУ

Добове монітування АТ– метод монітування АТ в амбулаторних умовах, що дозволяє визначити профіль АТ на протязя доби, оцінити ефективність лікування та діагностувати зміни тиску у здорових та хворих осіб

Покази до проведення ДМАД

- ❖ Синдром “білого халата”
- ❖ Нормально висока гіпертензія
- ❖ Симптоматична гіпертензія
- ❖ Вегето-судинна дистонія
- ❖ Артеріальна гіпотонія
- ❖ Синдром апное сна
- ❖ Порушення вуглеводного та жирового обміну.
- ❖ Гіпертензивні кризи
- ❖ АГ, резистентна до лікування

Покази до проведення ДМАТ (продовження)

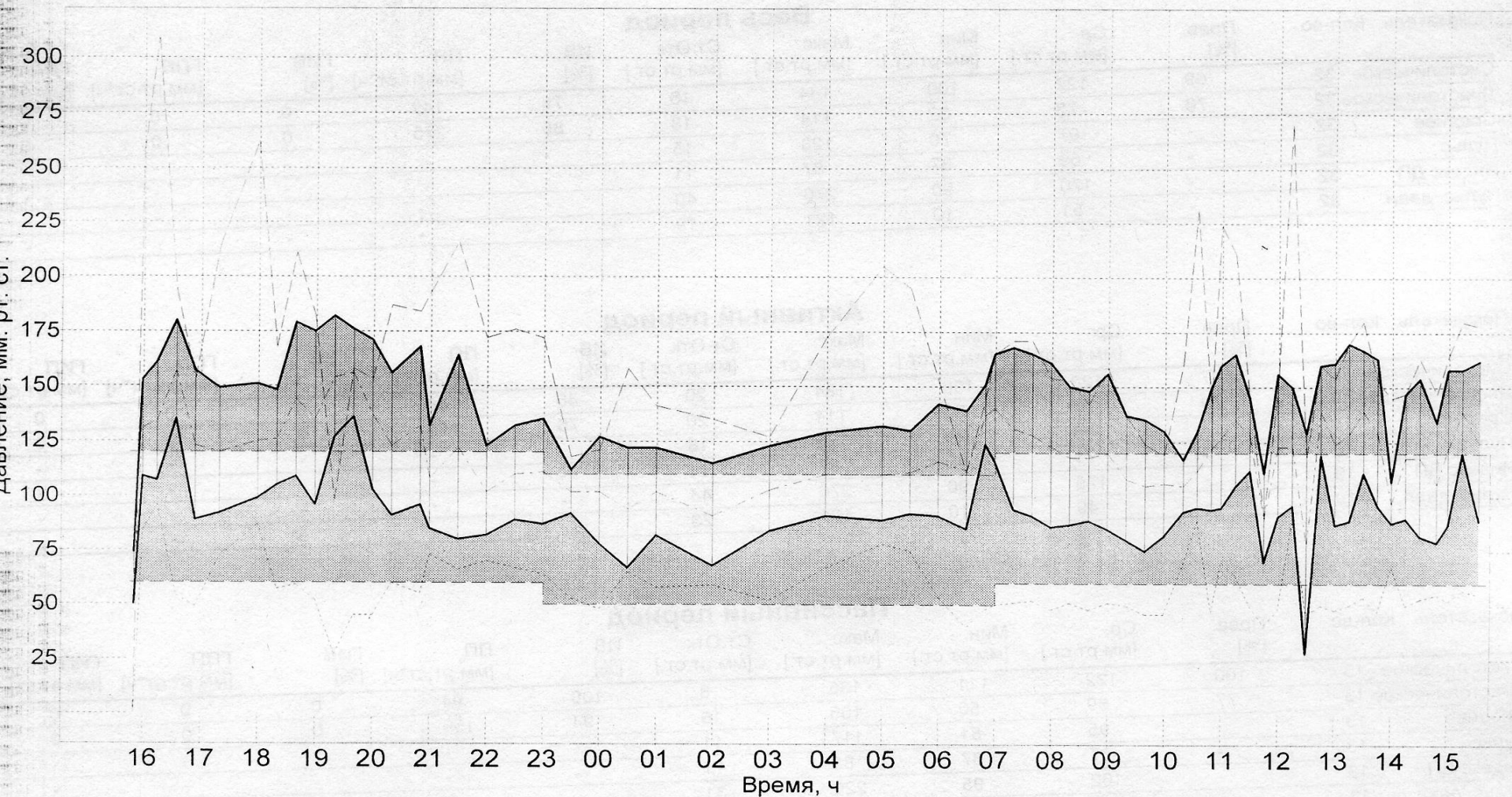
- Перед оперативними втручаннями (для оцінки ступеню ризику порушення гемодинаміки під час наркозу, операції в післяопераційному періоді)
- Перед пологами

Показники ДМАТ

- Средньодобовий АТ (середній САТ, середній ДАТ, середній денний, середній нічний, т.д.);
- Індекс часу (відсоток вимірів під час яких АТ перевищує норму);
- Величини напруження площі підвищеного АТ (площа під кривою)
- Добовий індекс – характеризує ступінь нічного зниження АТ;
- Варіабельність АТ

ГРАФИК АД

Индекс ДП

Систол. диастол.

Пулс

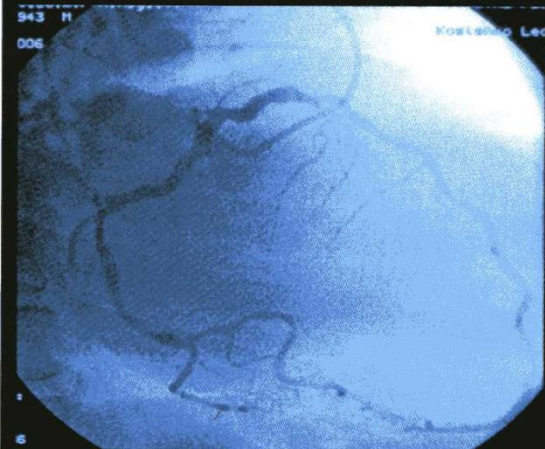
Порог диастол.

Среднее

Порог сист.

КОРОНАРОГРАФІЯ

*...коронарография является "золотым"
стандартом
диагностики ИБС ...*

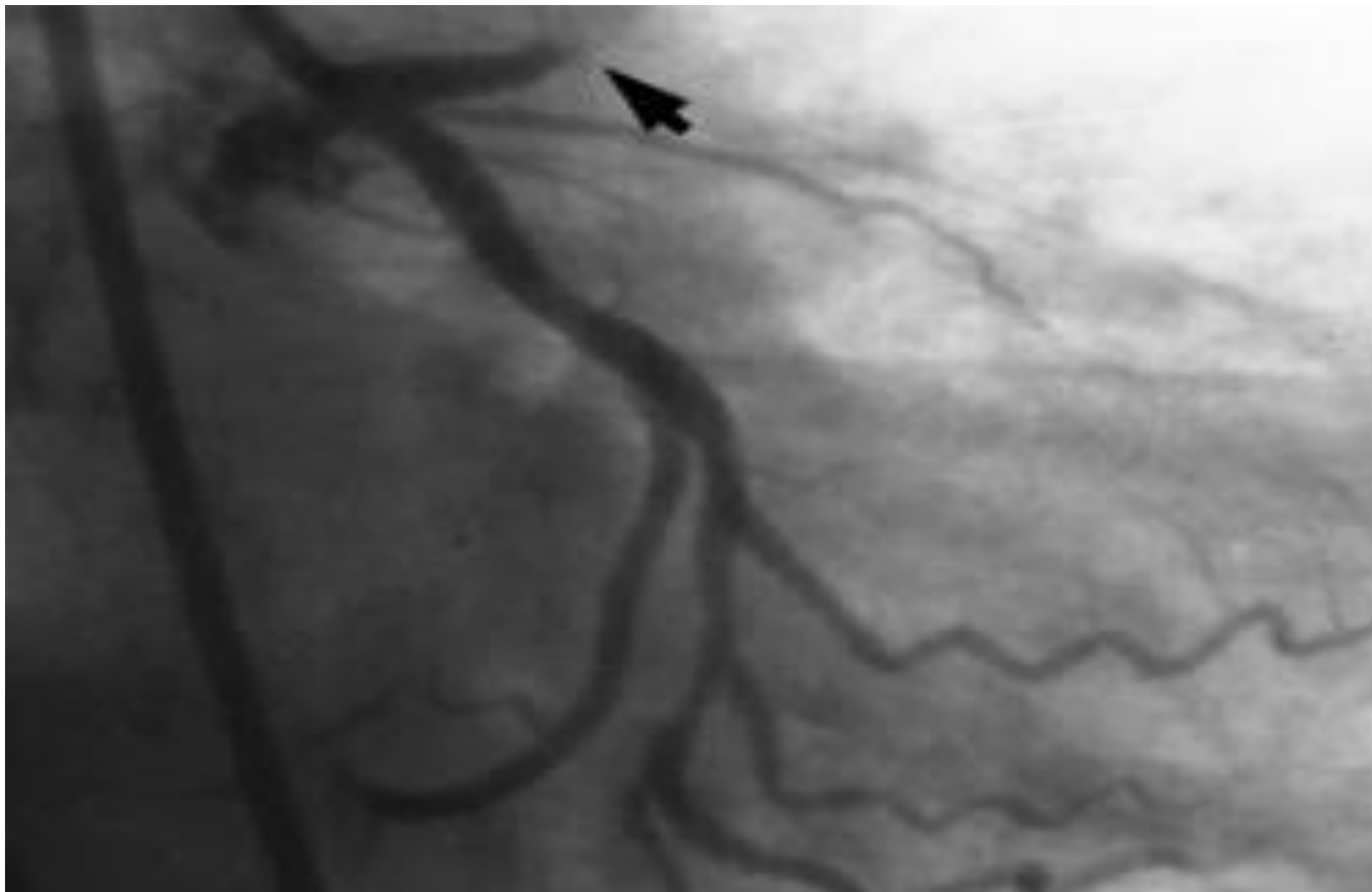
Коронарография – это инвазивный рентгенконтрастный метод исследования коронарных артерий, который позволяет установить наличие атероклеротического поражения, количество пораженных сегментов, локализацию поражения и состояние коллатерального кровотока

ПОКАЗИ ДЛЯ ПЛАНОВОЇ КОРОНАРОГРАФІЇ

- **Стабільна стенокардія III – IV ФК.**
- **Високий ризик розвитку коронарних подій за даними клінічного та неінвазивного обстеження**
- **Диференційна діагностика ІХС.**
- **Стенокардія, яка не підлягає корекції після АКШ або тромболізиса**
- **Стан після реанімаційних заходів з приводу фібриляції шлуночків або асистолії.**
- **Рання післяінфарктна стенокардія.**
- **Перед операціями на клапанах серця у осіб старше 40 років.**
- **Соціальні покази у осіб з мінімальною клінічною картиною, з професійним ризиком (водители, пілоти, др.)**

Ускладнення при проведенні коронарографії

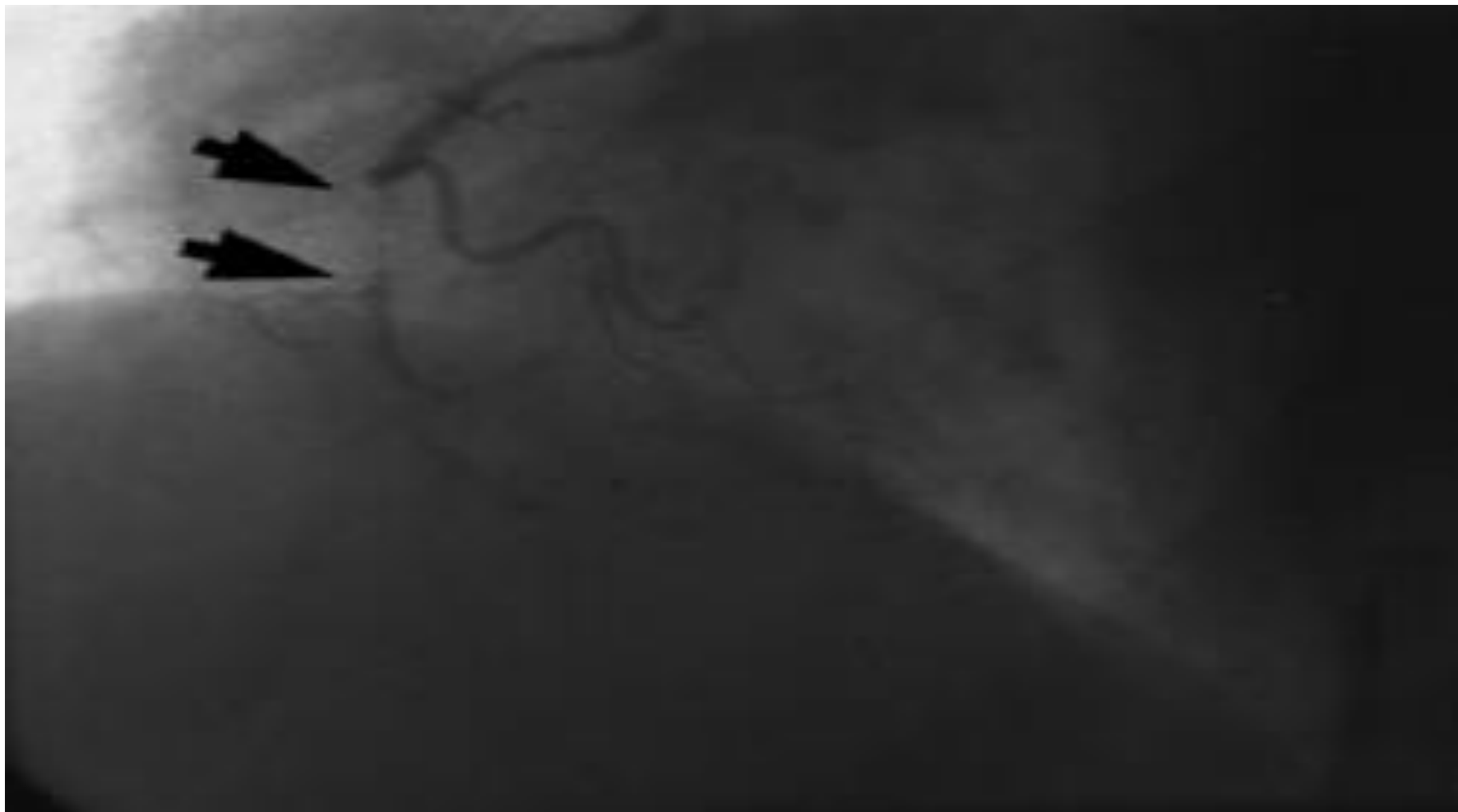
- **Кровотеча в місці пункції**
- **Порушення ритма серця**
- **Алергічна реакція на контраст**
- **Тромбоз коронарної артерії**
- **Гостра дисекція судини**
- **Розвиток інфаркта міокарда**

Больной М.

48 лет

Острый тромбоз правой межжелудочковой артерии

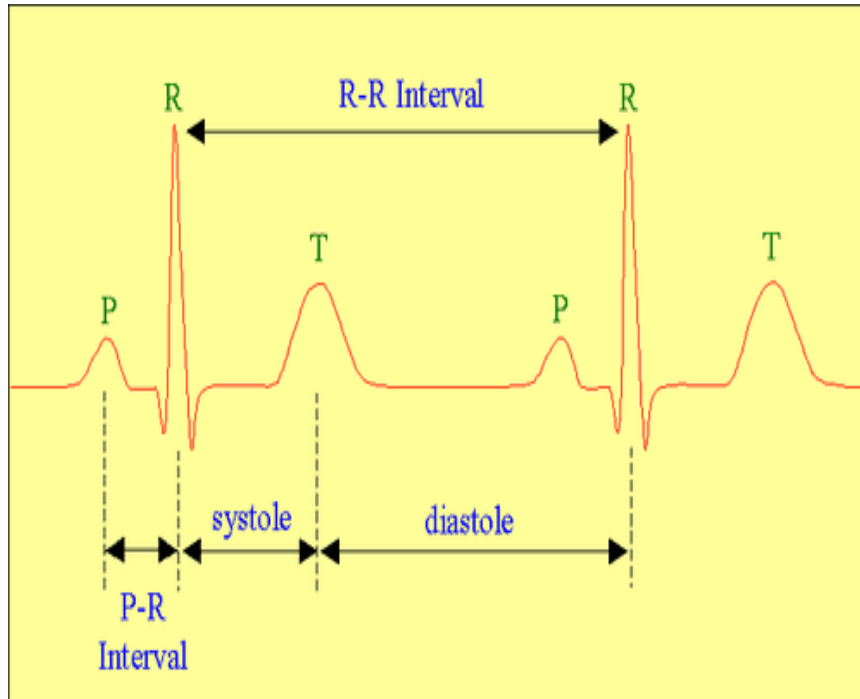
Больная Д.

62 года

Хроническая окклюзия правой коронарной артерии

Норма ЕКГ

- **Зубець Р (збудження передсердь):** завжди позитивний у всіх відведеннях, окрім aVR, тривалість не перевищує 0,1 с.

- **Інтервал PQ (свідчить про проведення імпульсів через AV вузол),** тривалість 0,14-0,18 с, при брадікардії – до 0,2 с.

- **Комплекс QRS (деполяризація шлуночків):** тривалість 0,06-0,09 с.

- **Зубець Q –** тривалість до 0,03 с, амплітуда Q - 1/4 від R

- **Період реполяризації – зубець Т (** завжди позитивний у всіх відведеннях, окрім aVR, V1), сегмент ST – розташований на ізоелектричній лінії (зміщення можливе не більше ніж на 2 мм від ізоелектричної лінії в грудних відведеннях)

Відведення ЕКГ

СТАНДАРТНІ ЕКГ-ВІДВЕДЕННЯ (ЗА ЕЙНДХОВЕНОМ)

I відведення

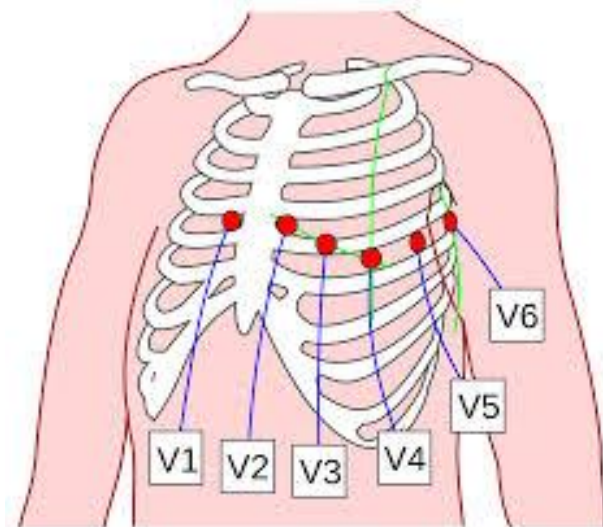
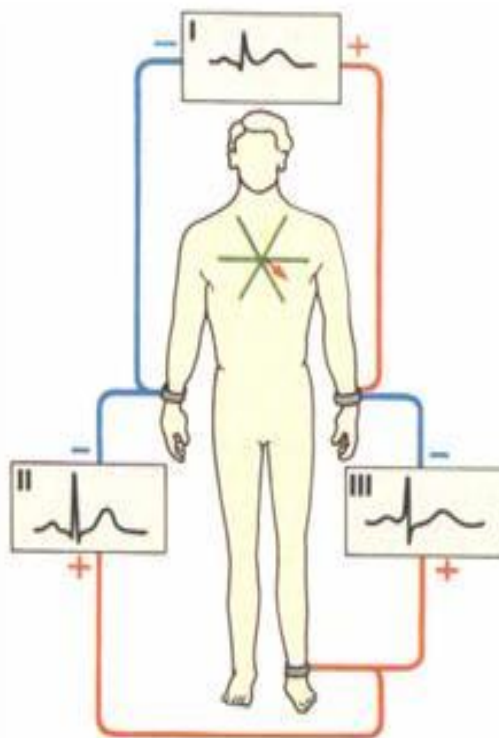
(+) ліва рука –
(-) права рука;

II відведення

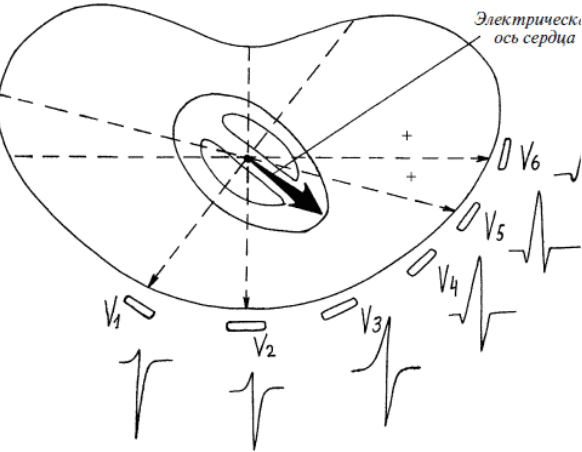
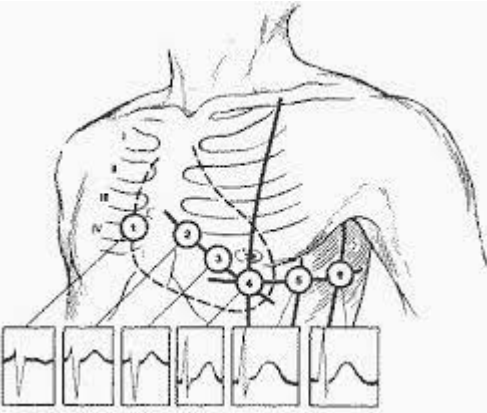
(+) ліва нога –
(-) права рука;

III відведення

(+) ліва нога –
(-) ліва рука.

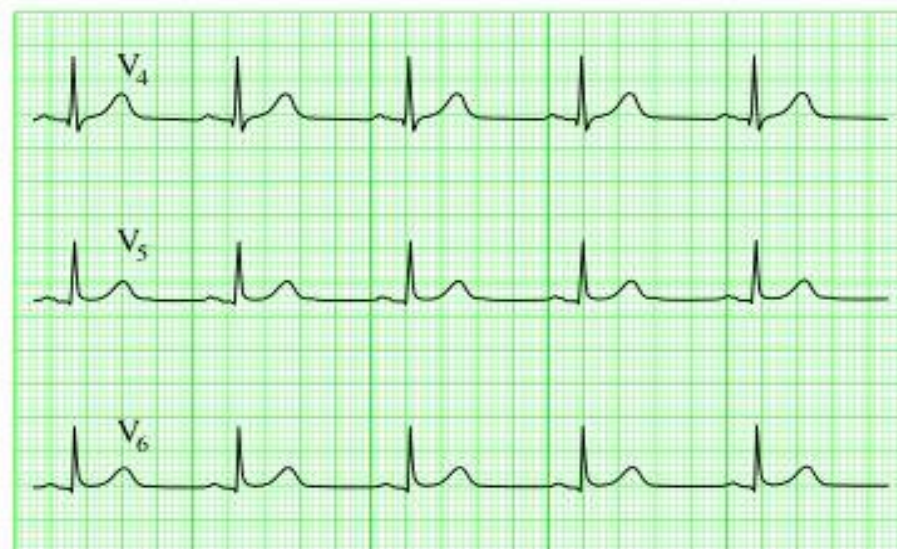
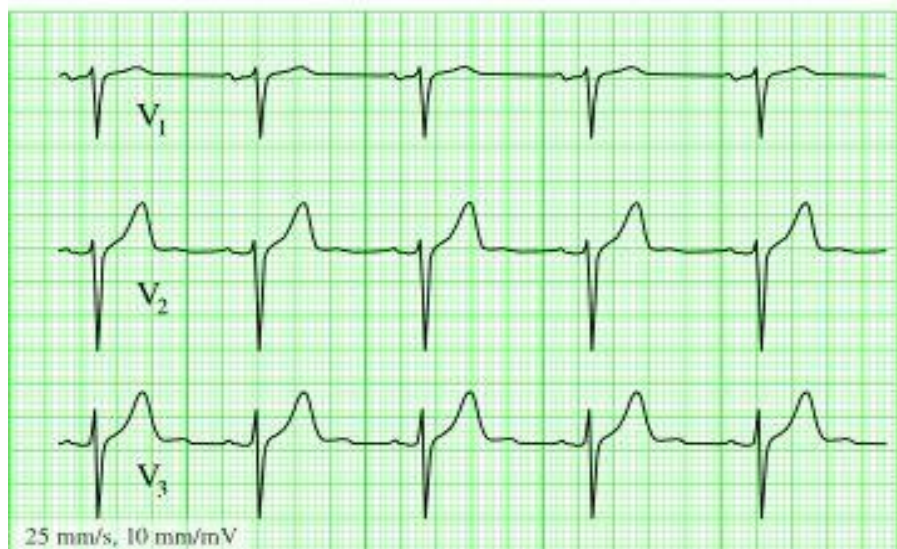
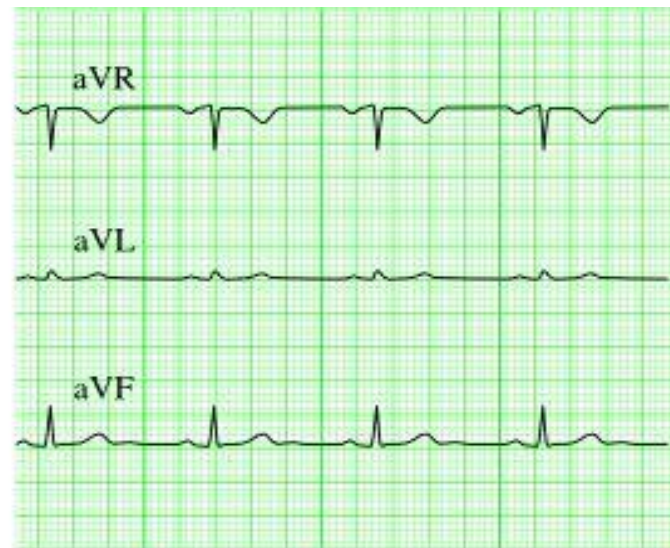
Грудні відведення ЕКГ

Відведення	Топічна діагностика	Особливості зубців S та R
V1	Передньо-перетинкова ділянка ЛШ	Амплітуда зубця R зростає від V1 до V4, а в V5-V6 зменшується.
V2	Передньо-перетинкова ділянка ЛШ	Амплітуда зубця S зменшується від V1 до V4, а в V5-V6 – відсутній.
V3	Передня стінка ЛШ	Зубець Q – у відведеннях V1-V3 – не реєструється, у відведеннях V4-V6 – не перевищує 15% зубця R
V4	Верхівка ЛШ	Амплітуда S=R
V5-6	Бічна стінка ЛШ	

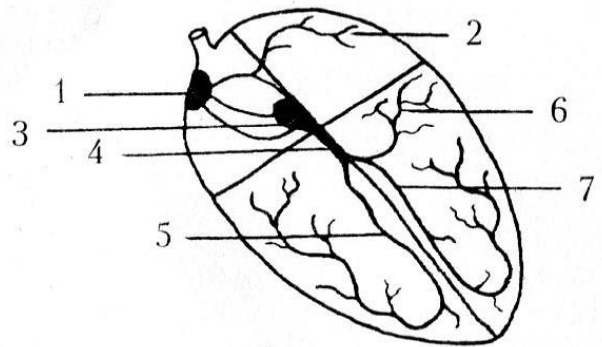
Нормална ЕКГ

Порядок аналізу ЕКГ

1. Ритм синусовий чи несинусовий.
2. Ритм правильний чи неправильний.
3. Частота серцевих скорочень.
4. Оцінка функції провідності: P, PQ, QRS – визначається тривалість в секундах.
5. QRST – визначається в секундах. $QRST/RR \times 100\%$ - систолічний показник. Належний показник визначається за таблицями. Це показник скоротливої здатності міокарда.
6. Вольтаж P, Q, R, S – визначається в мілівольтах, бажано у всіх відведеннях. Ці показники необхідні для визначення варіантів розміщення ЕОС та для характеристики гіпертрофії відділів серця.
7. Оцінка стану коронарного кровообігу: форма зубця Т, положення, величина зміщення сегменту ST вище або нижче ізоелектричної лінії.

ВИЗНАЧЕННЯ РИТМУ СЕРЦЯ

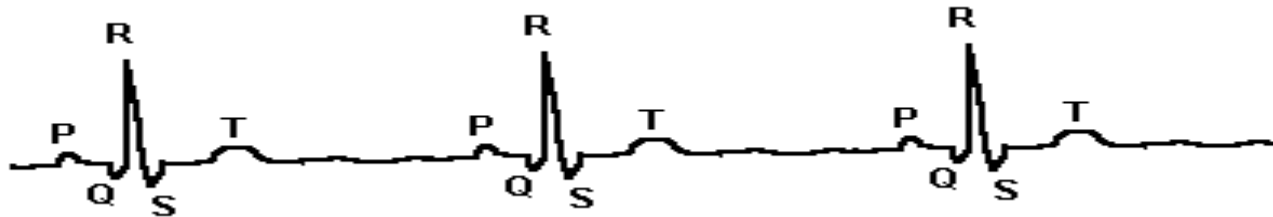
Визначення ритму

Для оцінки джерела збудження необхідно оцінити послідовність збудження передсердь, обох шлуночків, ЧСС, форму передсердного та шлуночкового комплексу.

1. Синусовий ритм.
2. Атріовентрикулярний (вузловий) ритм.
3. Ідіовентрикулярний (шлуночковий) ритм.

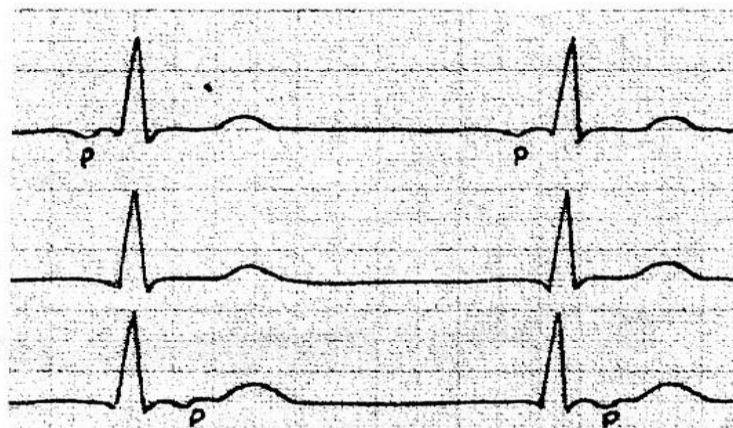
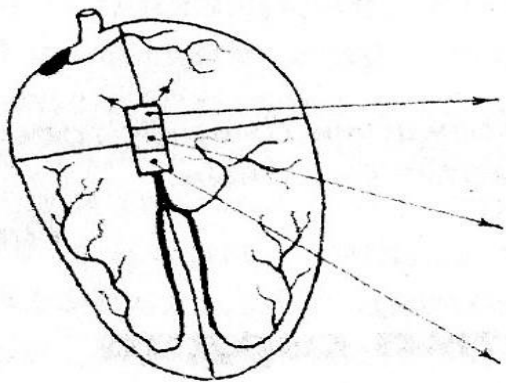
Синусовий ритм

- Зубець P розташований перед комплексом QRS;
- Зубець P позитивний;
- Форма зубців P однакова в одному й тому ж відведенні;
- ЧСС 60-80 уд за хвилину.

Атріовентрикулярний (вузловий) ритм

Атріовентрикулярний ритм – це ритм, що виникає в атріовентрикулярному вузлі, при відсутності імпульсів з синусового вузла.

Причини вузлового ритму

- У здорових людей з ваготонією (після подразнення блукаючого нерва)
- Медикаментозний вплив та порушення метаболізму (серцеві глікозиди, хінідін, морфін, резерпін, гіперкаліємія, ацидоз, гіпоксія)
- Захворювання серця (гострий інфаркт міокарду, ІХС, ревматичні вади серця, ревмокардит, міокардит, кардіопатії, серцева недостатність, шок, операції на серці, після електродефібриляції)

Клінічна картина вузлового ритму

- **Скарги: здорові люди з нетривалою брадикардією скарг не пред'являють; хворі скаржаться на основне захворювання (синдром М-Е-С)**
- **Об'єктивно: брадикардія з правильним ритмом 40 – 60 уд. на хвилину; акцент ІІ тону, позитивний венний пульс**

ЕКГ критерії АВ-ритму

Загальні ознаки: ЧСС 40-60 уд за хв., ритм переважно правильний, форма та тривалість комплексу QRS – нормальний.

I. *АВ-ритм з швидким проведенням імпульсу ("верхньо" вузловий ритм):*

зубець Р від'ємний у II, III aVF та позитивний у aVR, інтервал PQ зменшений $\leq 0,12$ сек.

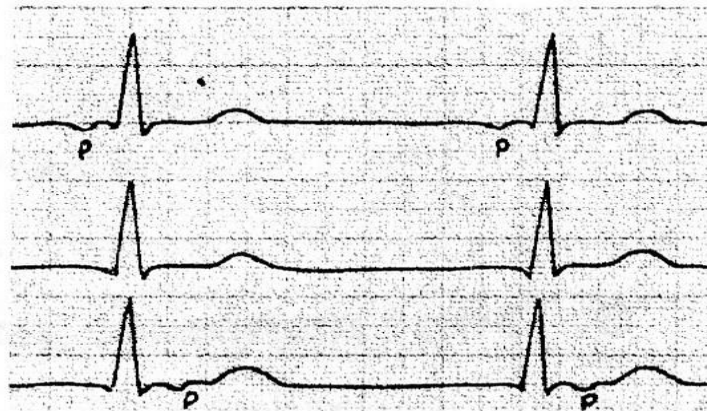
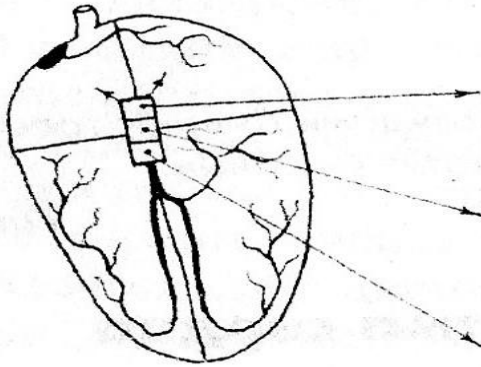
II. *АВ-ритм з нормальним проведенням ("середній" вузловий ритм):*

Зубець Р відсутній на звичайній ЕКГ

ЕКГ критерії АВ-ритму

III АВ-ритм з пізнім проведенням ("нижній" вузловий ритм)

- Зубець Р від'ємний, розташований на інтервалі ST (I, III, aVF), позитивний зубець Р в aVR, I, aVL

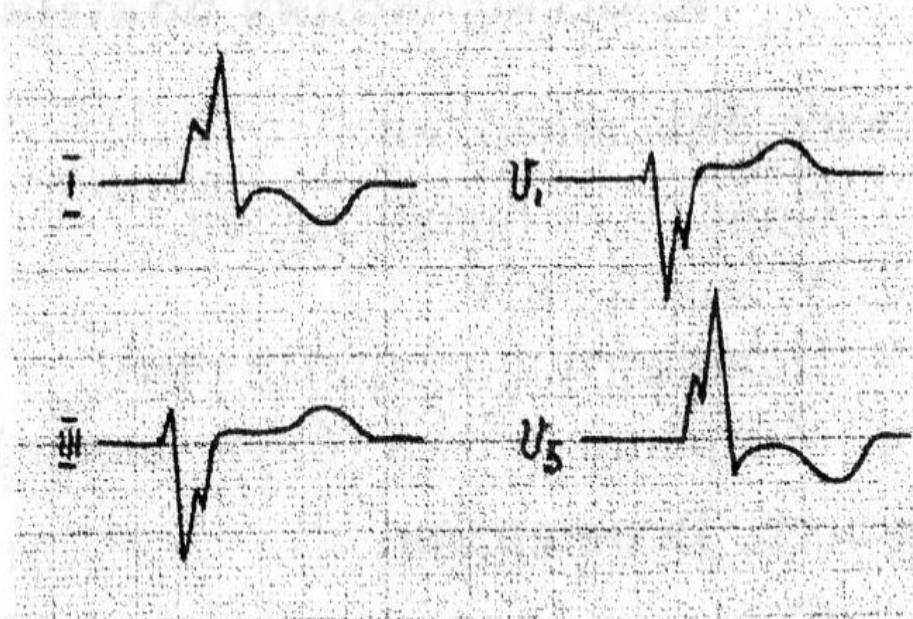

Вузловий (атріовентрикулярний) ритм

Ідіовентрикулярний ритм (ІВР)

Ідіовентрикулярний ритм – водій ритму розташований в клітинах пучка Гіса або волокнах Пуркін'є

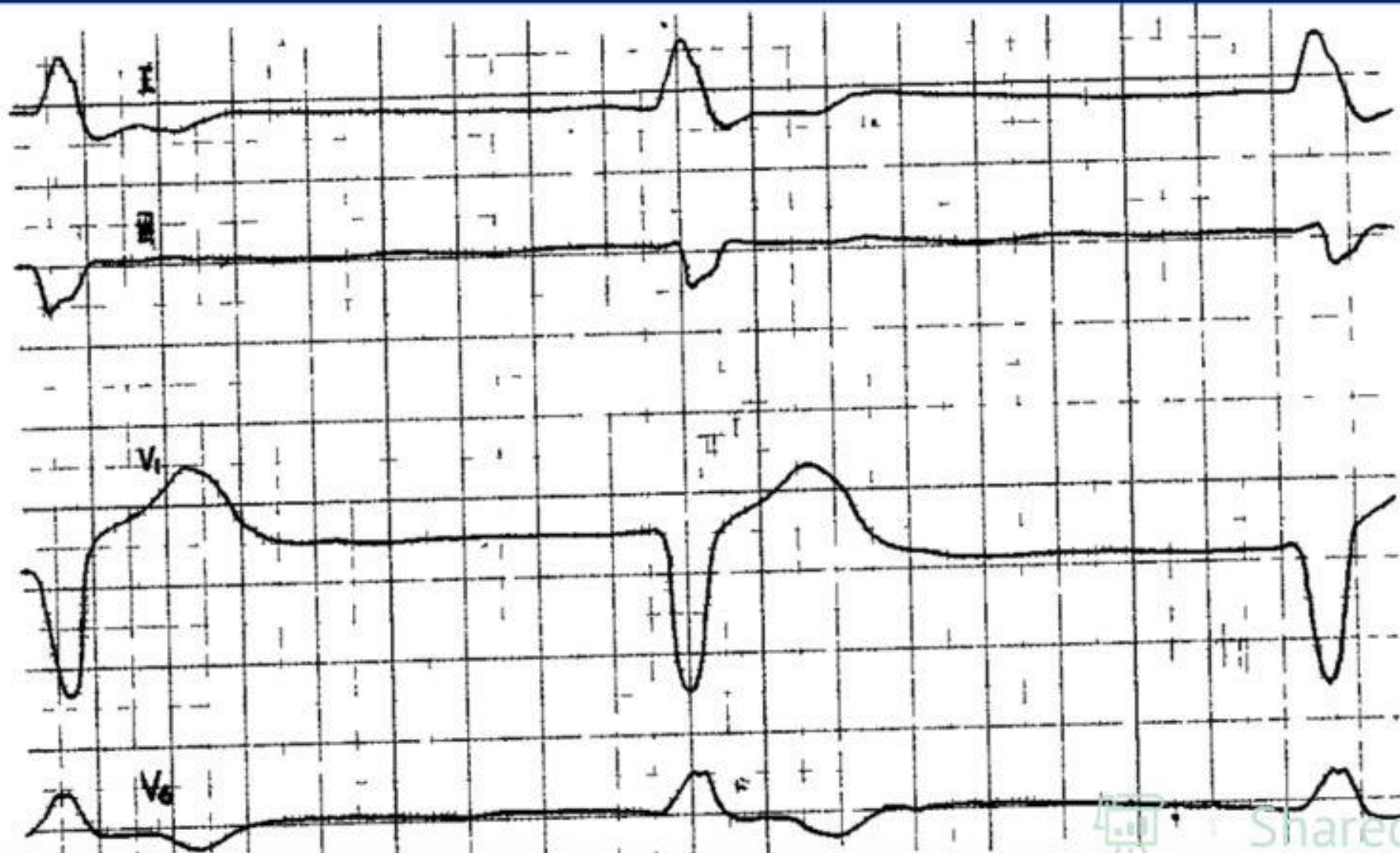

ЕКГ ознаки Ідіовентрикулярного ритму

- ЧСС – 30 – 40 на хвилину (термінальний ІВР поступово сповільнюється)
- Розширені та деформовані комплекси QRS (< 0,12 сек.)
- Ритм частіше правильний (неправильний при наявності декількох ектопічних вогнищ)
- Наявність повної АВ-дисоціації (відсутність часового зв'язку між зубцями Р та комплексами QRS)

Идиовентрикулярный ритм

Штучний водій ритму

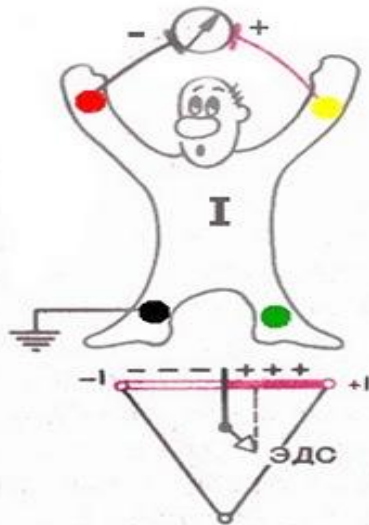
Аналіз серцевого ритму та провідності:

- 1. Ритм правильний або неправильний (R-R – однакові)**
- 2. Підрахунок кількості серцевих скорочень**
 $ЧСС = 60 / R-R$
- 3. Оцінка функції провідності:**
  - P II – до 0,1 сек.**
  - PQ - 0,12-0,20 сек.**
  - QRS – 0,06 – 0,09 сек.**

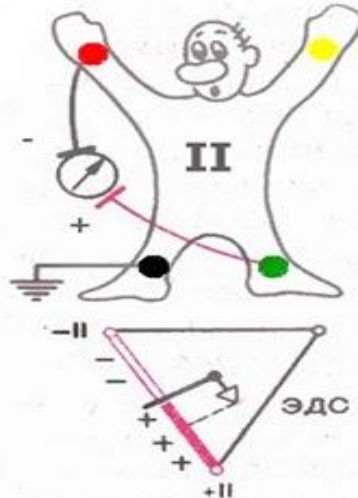
Визначення електричної вісі серця

1. Нормальне положення $\angle\alpha +30^\circ$ до $+69^\circ$
2. Вертикальне положення $\angle\alpha +70^\circ$ до $+90^\circ$
3. Горизонтальне положення $\angle\alpha 0^\circ$ до $+29^\circ$
4. Відхилення вісі вправо $\angle\alpha +91^\circ$ до $\pm 180^\circ$
5. Відхилення вісі вліво $\angle\alpha 0^\circ$ до -90°

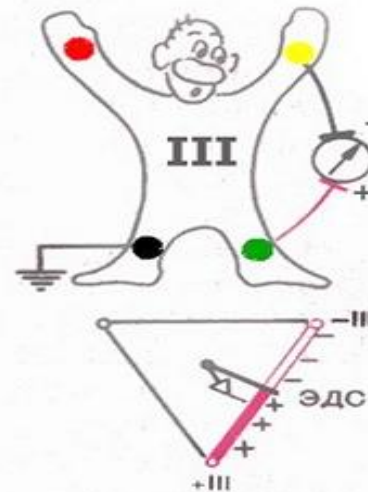
Первое стандартное отведение

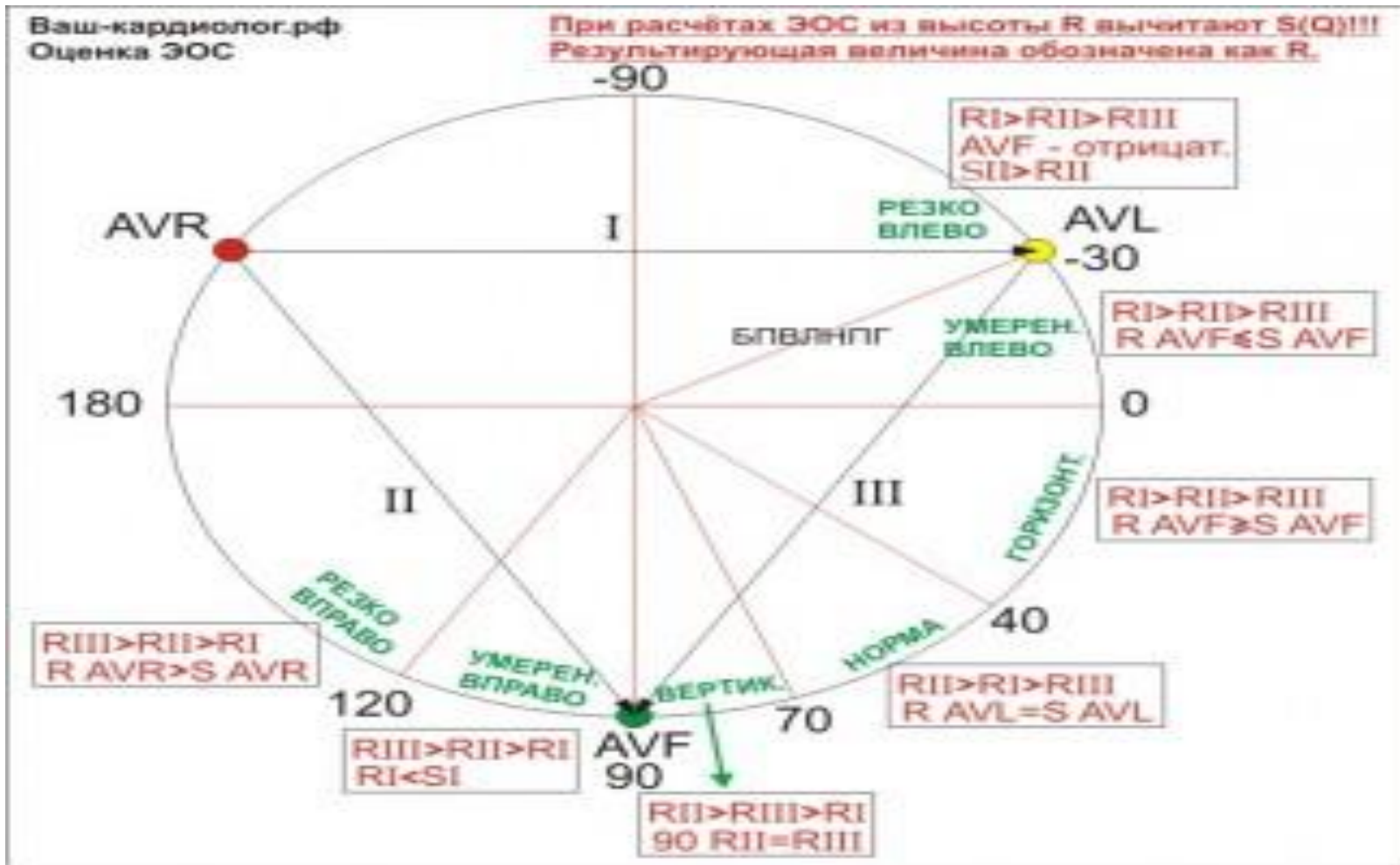
Второе стандартное отведение

Третье стандартное отведение

Визначення електричної вісі серця

Гіпертрофія міокарда

• Гіпертрофія серця – це компенсаторне пристосування міокарду у відповідь на підвищене навантаження, яке проявляється збільшенням маси серцевого м'язу

Здоровое сердце (в разрезе)

Гипертрофическая кардиомиопатия

Причини виникнення гіпертрофії міокарду

- Надмірне фізичне навантаження
- Клапанні вади серця
- Збільшення АТ (ГХ, легеневе серце)
- Гіпертрофічна кардіоміопатія

Клінічна картина гіпертрофії міокарду

- *Скарги неспецифічні:*
- Задихка під час фізичного навантаження
- Болі – стенокардитичного і кардіалгічного характеру
- Перебої у роботі серця, серцебиття.
- *Методи діагностики:*
- збільшення розмірів серця (перкусія, рентгенографія ОГК, ЕхоКГ)

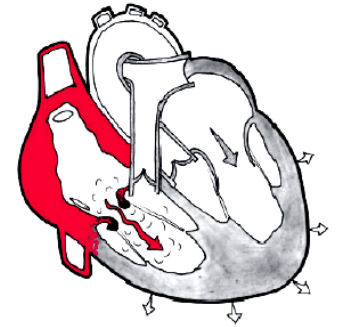
ЕКГ ознаки компенсаторної гіпертрофії міокарду

- Збільшення електричної активності гіпертрофованого відділу серця**
- Сповільнення проведення по ньому електричного імпульсу**
- Ішемічні, дистрофічні, метаболічні та склеротичні зміни у гіпертрофованому м'язі**

Гіпертрофія правого передсердя

Причини виникнення:

- ХОЗЛ
- Бронхіальна астма
- Емфізема легень
- Легенева гіпертензія
- Стеноз правого атріовентрикулярного отвору
- Недостатність правого атріовентрикулярного клапану

ЕКГ ознаки гіпертрофії правого передсердя

"Класичними" ознаками гіпертрофії ПП є наявність *P-pulmonale*

- зубець P високий, загострений (пікоподібний) у відведеннях II, III, aVF, V1,2 > 2,5мм
- тривалість зубця P не перевищує 0,10 сек.

Збільшення амплітуди зубця P може бути у астеніків, при синусовій тахікардії, при збільшенні ЖЕЛ, гіпокаліємії

ЕКГ. Гіпертрофія правого передсердя

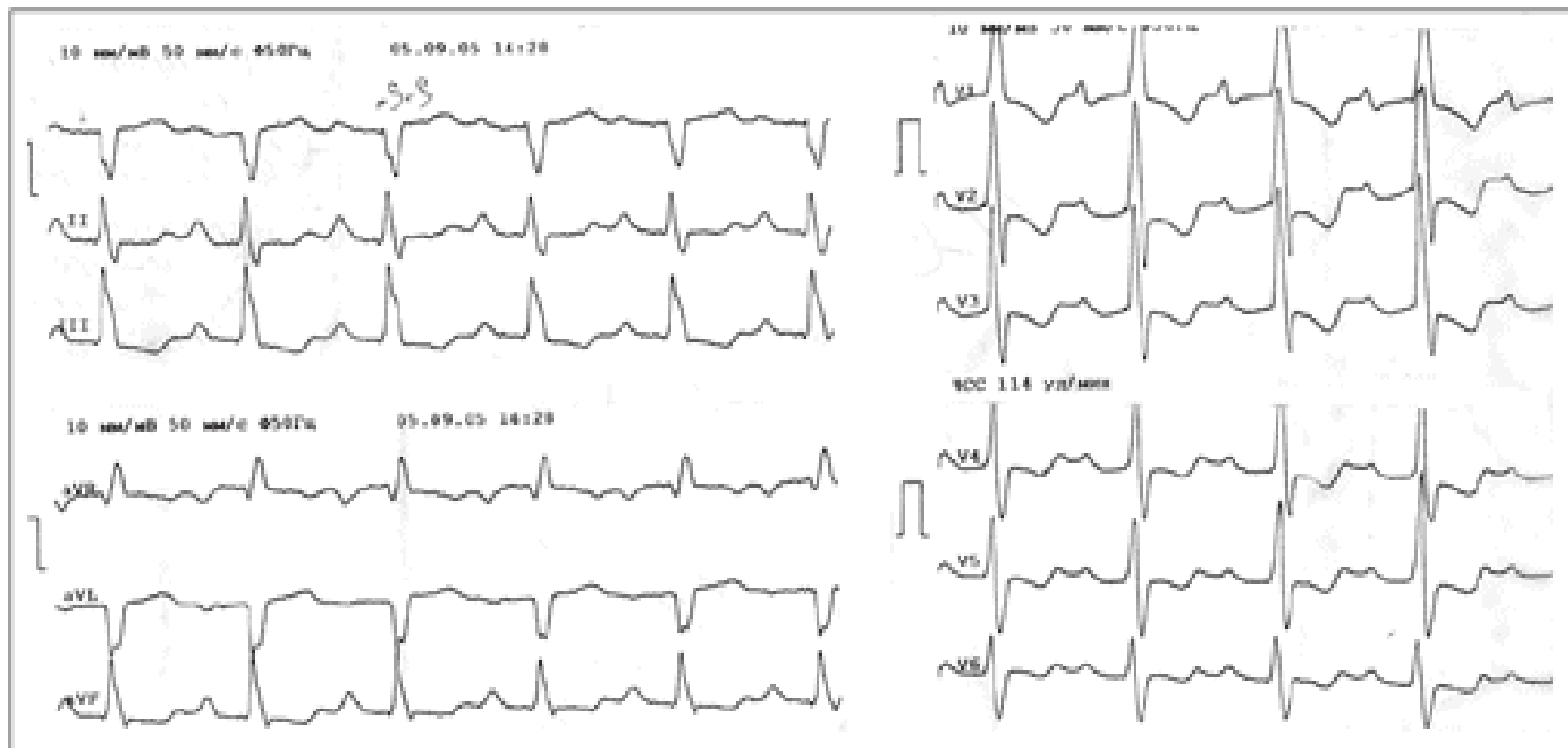
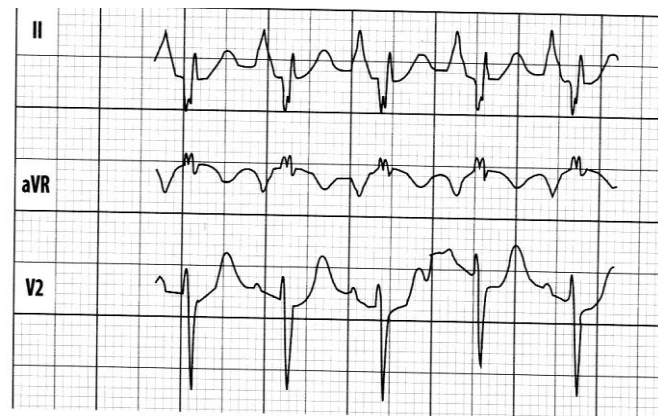
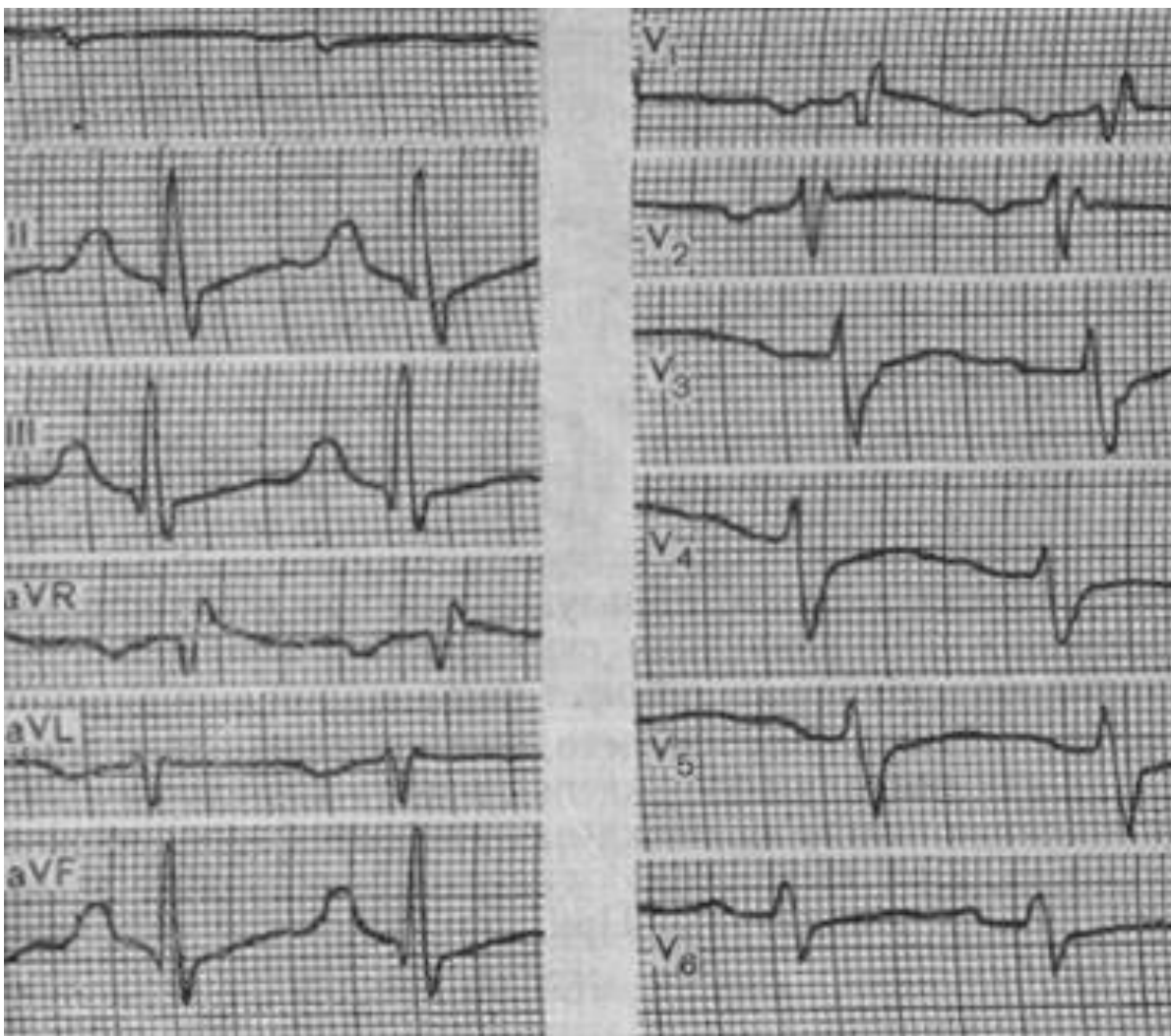

Рисунок 4. ЭКГ больного первичной легочной гипертензией. Синусовая тахикардия (ЧСС – 114 уд./мин.) ЭОС резко отклонена вправо. Атриовентрикулярная блокада I ст. (PQ – 0,20"). Выраженная гипертрофия правого желудочка. Дилатация обоих предсердий. Нарушение процессов реполяризации

ЕКГ. Гіпертрофія ПП

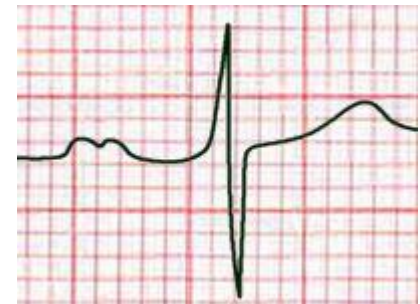

Гіпертрофія лівого передсердя (P. Mitrale)

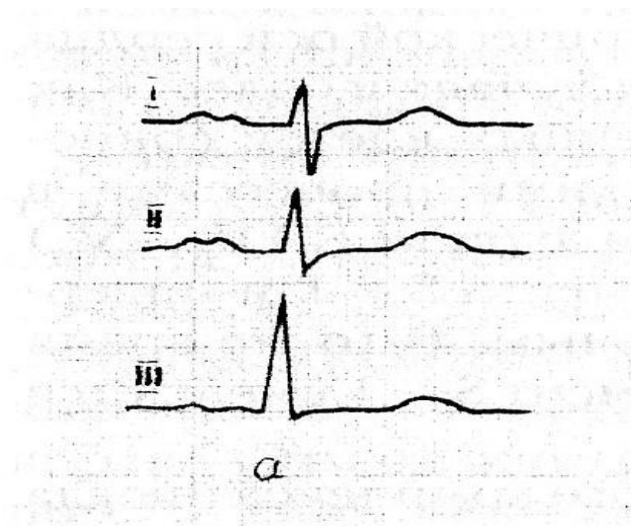
Причини виникнення

- Мітральні вади серця, особливо мітральний стеноз
- "псевдо - P. mitrale" – ХОЗЛ, синдром "прямої спини", "грудна клітина шевця" (змінюється ЕВС)

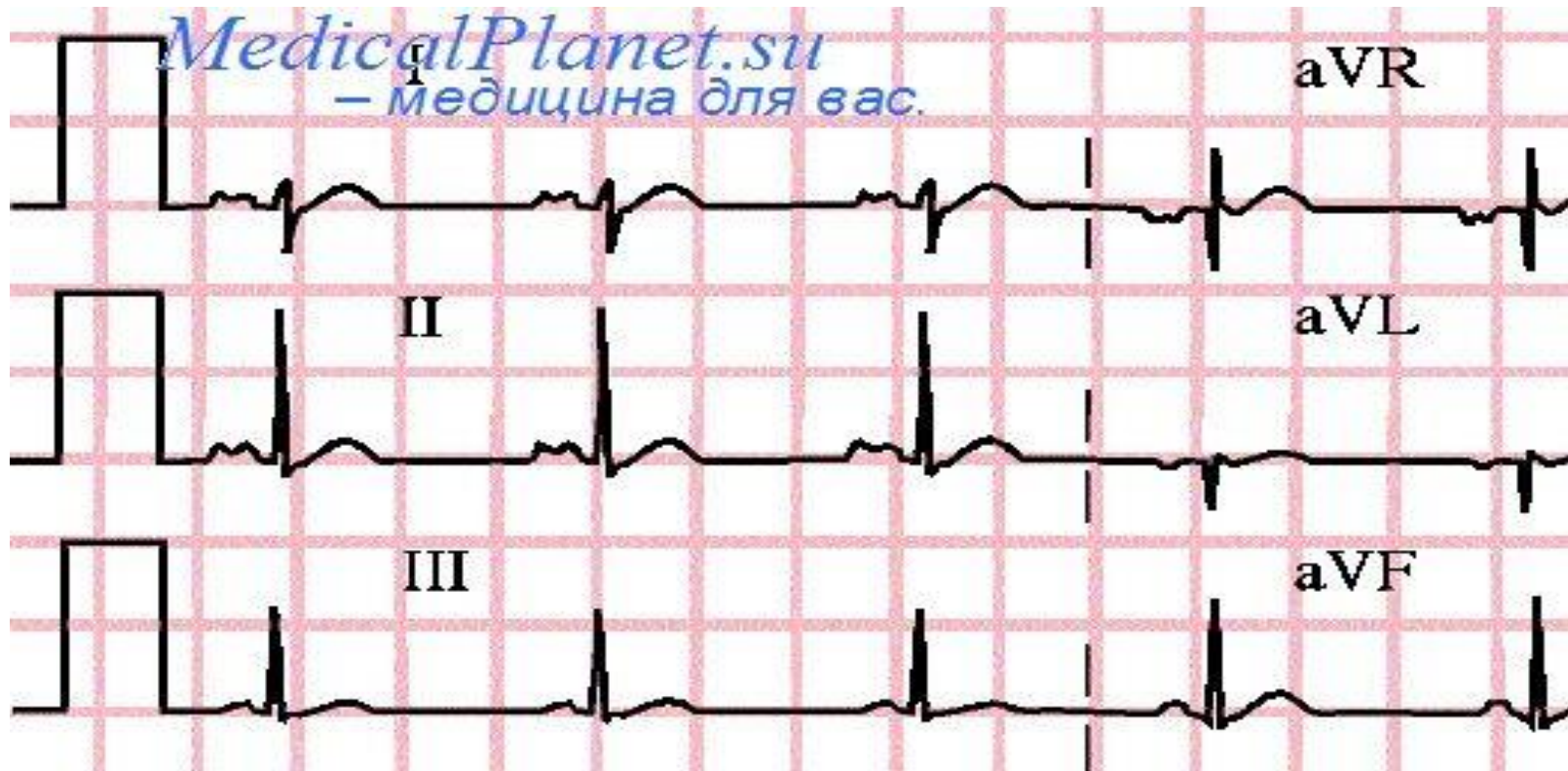

ЕКГ ознаки гіпертрофованого лівого передсердя

- двогорбий та збільшений у амплітуді зубець P – I, II, aVL, V_{5,6}
- збільшення лівопередсердної фази зубця P (V_{1,2}), або поява двофазного зубця P в V₁
- збільшення тривалості зубця P (> 0,10 – 0,12 сек.)

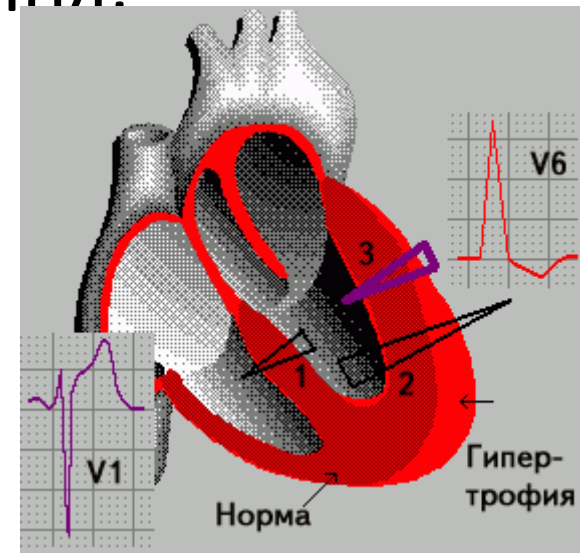
ЕКГ. Гіпертрофія лівого передсердя

Гіпертрофія лівого шлуночка

Причини виникнення

- артеріальна гіпертензія
- аортальні вади серця
- недостатність мітрального клапану
- при тривалому перевантаженні лівого шлуночка (фізичне навантаження, тиреотоксикоз та інші)

ЕКГ ознаки ГЛШ

1. Збільшення амплітуди зубця R (I, aVL, V5,6) та зубця S у правих грудних (V1-V2);
2. Зміщення перехідної зони вправо (V2, рідше V1)
3. Зміщення ЕВС ліворуч
4. Косонизхідне дискордантне зміщення сегменту ST та інверсія зубця T у лівих грудних відведеннях (I, aVL, V5,6)

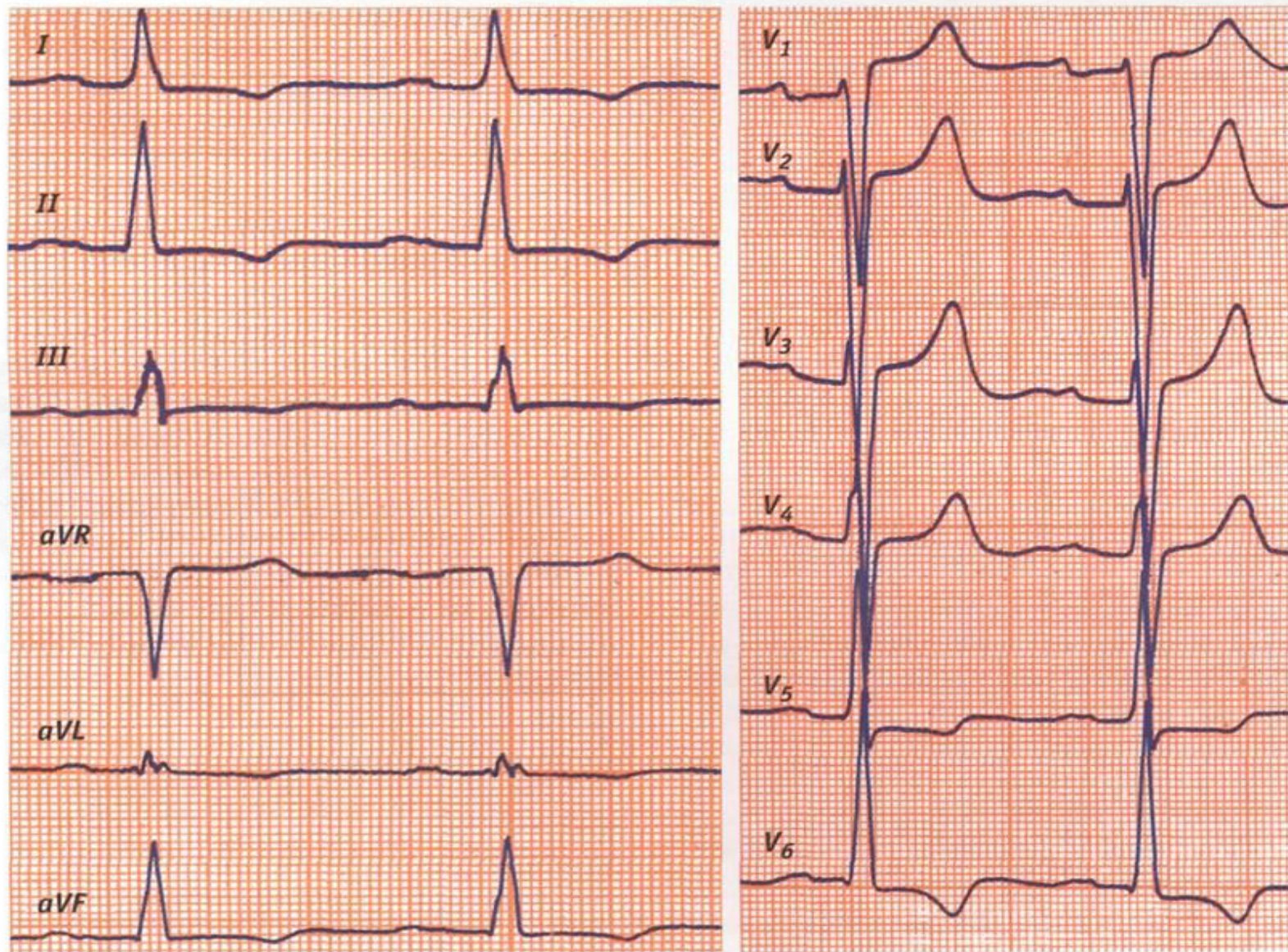
“Вольтажні” критерії ГЛШ:

- Індекс Соколова-Лайона – $RV5(6) + SV1 > 35\text{мм}$
- Індекс Ундерлейдера $RI + SIII > 25\text{ мм}$
- $\text{Max } RI, aVL \text{ або } SIII, aVF > 20\text{ мм}$
- $\text{Max } RV5,6 \text{ або } SV1,2 > 30\text{ мм}$
- Індекс Макфі $RV5,6 + SV1,2 > 45\text{ мм}$

Вольтажні критерії від кінцівок більш специфічні, ніж у грудних відведеннях (впливає ХОЗЛ, ожиріння, конституція)

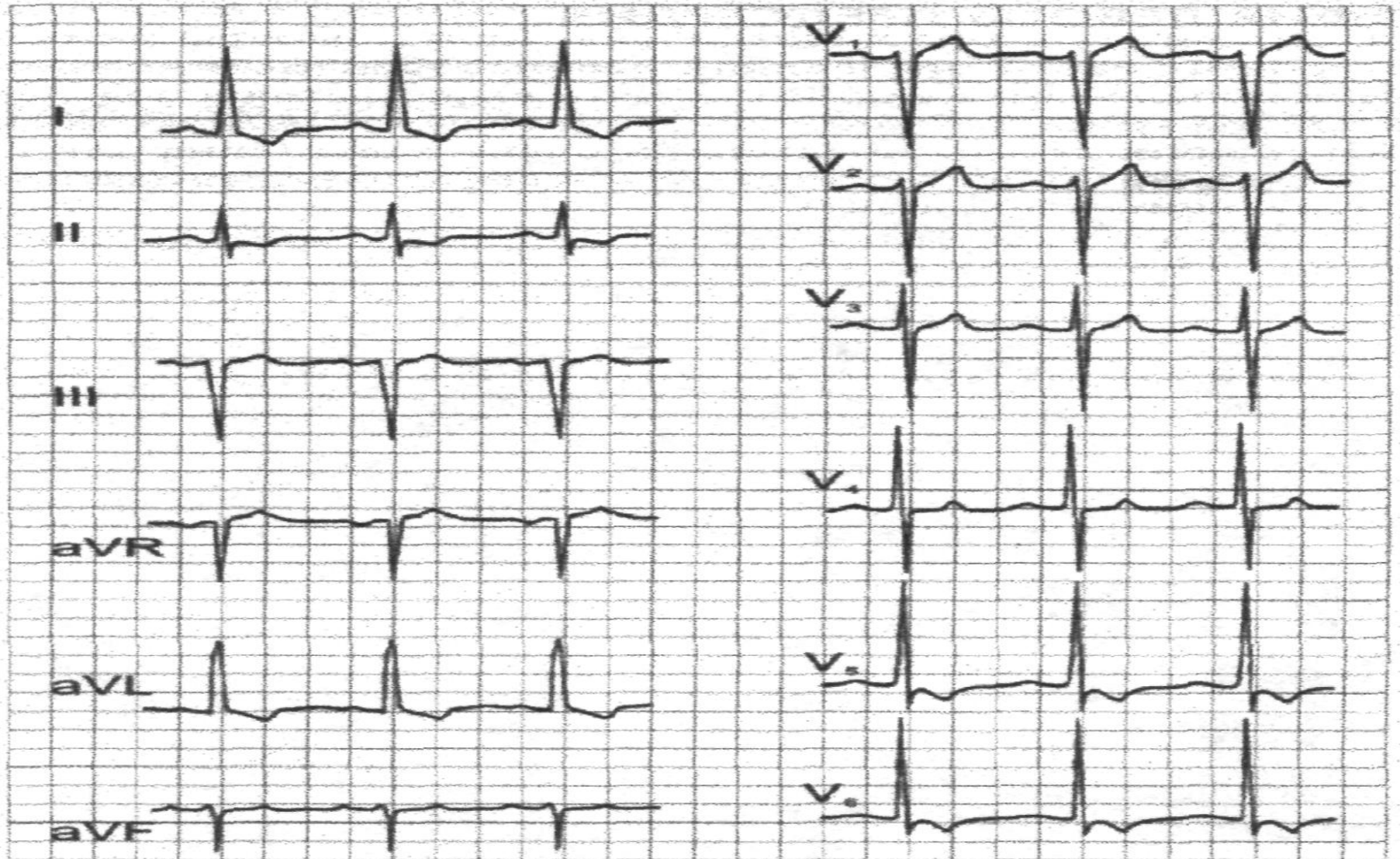

ЕКГ. Гіпертрофія ЛШ

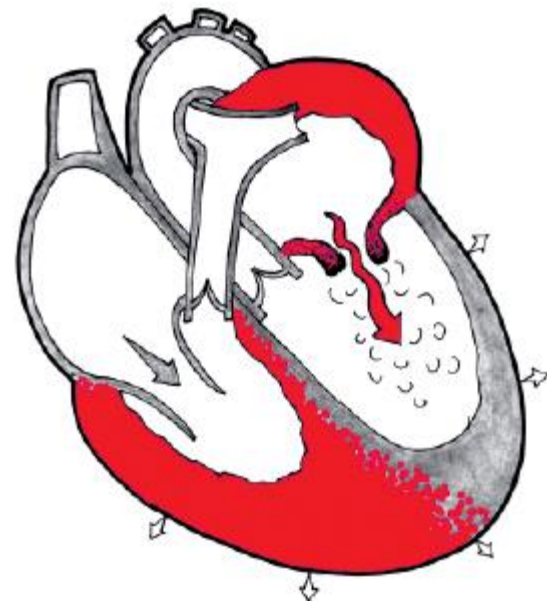
ЕКГ. Гіпертрофія лівого шлуночка

Гіпертрофія правого шлуночку

причини виникнення:

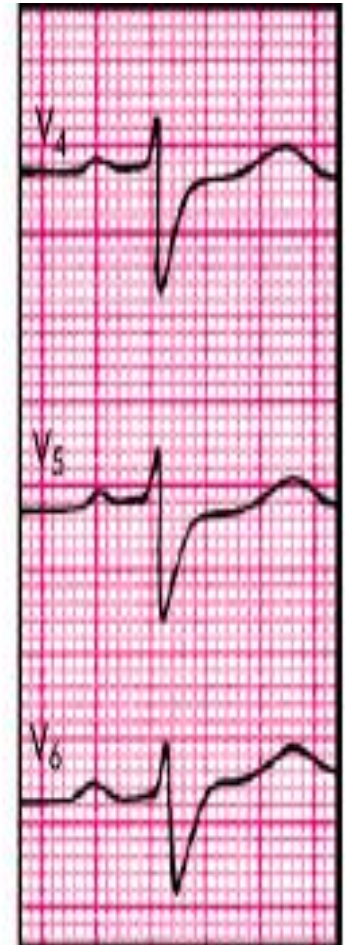
- ХОЗЛ
- Легеневе серце
- Стеноз легеневої артерії
- Легенева гіпертензія
- Стеноз мітрального отвору
- Недостатність Зх – стулкового
- ТЕЛА
- Вроджені вади серця

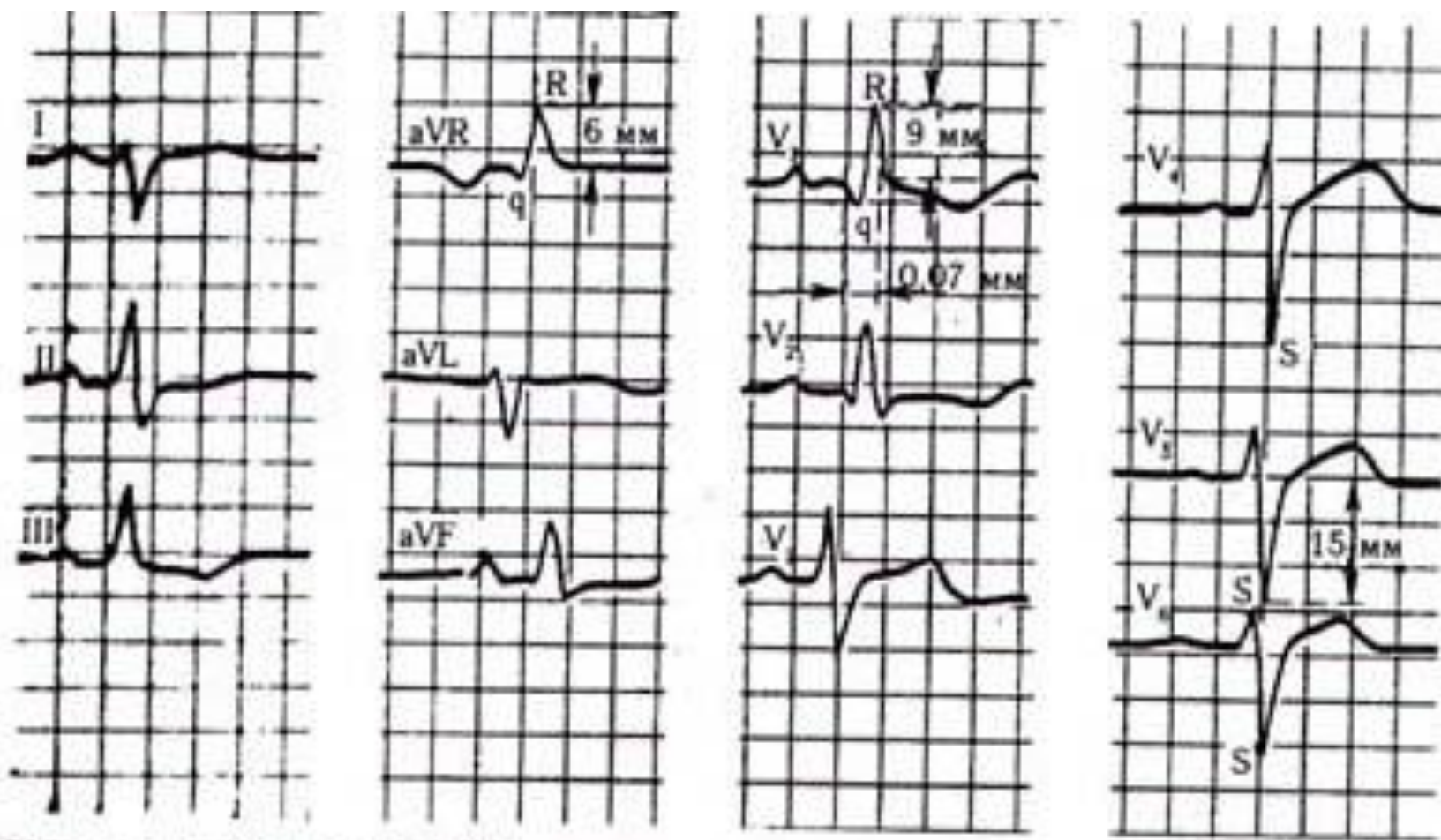
ЕКГ ознаки ГПШ

- Відхилення ЕВС праворуч ($\alpha \uparrow + 100^\circ$), $R_{III} > R_{II} > R_I$
- Збільшення амплітуди R у правих грудних відведеннях R у V1-2 та амплітуди зубця S у V5-6
- Зміщення перехідної зони (R=S у відведення V5-6)
- Депресія ST та позитивний T III, aVF, V1-2
  - *«Вольтажні» ознаки*
- $R_{VI} \geq 7$ мм або $R_{VI} + S_{V5,6} \geq 10,5$

ЕКГ. Гіпертрофія правого шлуночка

ЕКГ при гіпертрофії правого шлуночка.